

اقتصاد بزرگان ساده

برای کارگران

انتشارات کار

تهران، روبروی دانشگاه خیابان فردوسی

۵۰ دلار

E-3

17

596

۱ اقتصاد بزرگ‌باز ساده

برای کارخوان

تقدیم به:

هوشنگ ترگل، اسکندر صادقی نژاد و حسن نوروزی
پیشگامان جنبش نوین کارگری ایران.

انتشارات کار - خیابان انقلاب - خیابان فروردین

* نام کتاب : اقتصاد بزبان ساده برای کارگران

* جاپ اول : اتحادیه کمونیستهای ایران

* جاپ سوم : آبان ۱۳۵۸

پیشگفتار

برای دانستن اینکه سرمایه دار چگونه به کارگر اجحاف میکند و چگونه حق او را دائم غصب مینماید و در حقیقت مثل بوده از او کار میکشد ولی ظاهرا "سهم و حق او را میدهد، لازم است که درباره دستمزدی که کارگر میگیرد بدانیم: که دستمزدی که کارگر میگیرد از کجا آمده و روی چه حسابی باو برداخت میشود.

دستمزدها روی چه حسابی پرداخت میشود؟ اگر از کارفرما و سرمایه دار و یا از طرفداران و پشتیبانان آنها مثل وزارت کار این سؤال را بپرسیم حتما" میگویند: دستمزد مقدار بولی است که کارگر در مقابل کاری که کرده دریافت میکند، یعنی یکچیزی داده و قیمتش را هم گرفته و دیگر جای اعتراض و نق زدن نیست، خیلی او

از مردم عادی هم همینطور فکر می‌کنند و اگر با انصاف باشند می‌گویند که سرمایه دارها و دولت باید کمی بیشتر بکارگران بدهند تا ظلمی بآنها نشود. حتی خیلی از کارگران هم درست نمیدانند دستمزد چیست و روی چه حسابی مقدار معینی پول بعنوان حقوق بآنها داده می‌شود. کاری که می‌کنند چه ارزشی دارد و حقوق واقعیشان چقدر است. البته دیگر هر کارگری میداند که خوب شدن وضعشان، راحت زندگی کردن، لباس و غذای حسابی داشتن، دوا و درمان مناسب داشتن، و بالاخره خرج یک زندگانی که حق هر آدمی است با این دستمزدها درست نمی‌شود و هر چقدر هم سرمایه دار و صاحب کارخانه را بالآخره مجبور به اضافه دستمزد ناچیزی می‌کنند باز هم باگرانی و خرج زیاد زندگی به هیچ جایشان نمیرسد.

اگر ما جواب این سوالها را بدانیم، اگر حقوق واقعی کارگرها را بدانیم چیست، اگر سرمایه دارها و پشتیبانان آنها یعنی وزارت کار و احزاب (وابسته به آنان) را بشناسیم، بقیه برادرها و خواهران کارگران را هم با این چیزها آگاه کنیم، با اتحاد و همکاری با یکدیگر میتوانیم نه تنها حقوقهای مانرا بالا ببریم، بلکه چنان کاری کنیم که دولت و دستگاهی از خودمان، از بقیه مردم زحمتکش سرکار بیاید. برای اینکار باید خیلی چیزها بدانیم، باید خیلی هشیار باشیم چون دولت و دستگاه فعلی که پشتیبان و پاسبان سرمایه دارها و زمیندارها و درباریهای است فقط با زور و اجبار کارگران و زحمتکشان دیگر از بین می‌رود. تازه کافی نیست که همه زحمتکشها و افراد انقلابی برپا خیزند تا رژیم ایران سرنگون گردد و حکومت حق بجایش نشیند، این کار احتیاج به یک سازمان رهبری کننده از کارگران دارد که در تاریخ آنرا حزب طبقه کارگر خوانده است.

برای ایجاد این حزب طبقه کارگر که بدون آن انجام انقلاب ایران میسر نیست می بایست کارگران آگاه و پیشرو با علم طبقه خود، مارکسیسم - لنینیسم آشنا گردند. این مقاله و مقالمهای بعدی کمکی است به این آشنایی.

به امید بهروزی

قسمت اول:

- ۱- مزد چیست؟
- ۲- کار اضافی، محصول اضافی
- ۳- مزد: پوششی برای روابط استثماری
- ۴- اضافه کاری
- ۵- کارمزد
- ۶- طبقه کارگر و سرمایه داری
- ۷- کارگر و سرمایه

۱- مزد چیست؟

سرمایه داران، وزارت کار، و بقیه طرفداران آنها میگویند: مزد پولی است که کارگر در مقابل کاری که انجام داده میگیرد اگر "مثلاً" ده ساعت کار کرده، بجایش ده تومان هم گرفته، سرمایه دار هم میگوید که پول و سرمایه اش را راه انداخت، محل کارخانه و ماشینها را خریده، هر روز مواد اولیه یعنی جنس به کارخانه میآورد، عده ای کارگر هم استخدام کرده پول آنها را میدهد. جنس که حاضر شد، کلی خرجهای دیگر برای بردنش به معازه ها و غیره میکند و بجایش پول میگیرد. برای هر چیزی که خریده و گرفته پول داده است از جمله کاری که کارگران در کارخانه کرده اند.

بنابراین بنظر میرسد که سرمایه دار چیزی بنام کار از کارگر دریافت میکند. مثل هر کالای دیگر آنرا میخرد و قیمتش را میدهد. البته در اینکه سرمایه دار چیزی را از کارگر میخرد شکی نیست اما این چیز، کار نیست. واقعیت این است که کارگر نیروی کار خود را میفروشد. مثلاً "هر روز ۸، ۱۵ یا ۱۲ ساعت و یا حتی بیشتر نیروی جسمانی، عمر، گوشت و پوست و اعصاب خود را به سرمایه دار میفروشد. پولِ بابت این معامله را هم بعد از انجام معامله، بعد از فروش نیروی کار خود، پس از اینکه دو هفته یا یکماه کار کرده، سر دو هفته یا یکماه ذریافت میکند.

نیروی کار کارگر، یعنی نیروی جسمانی او، که در روز مثلاً "بمدت ۱۵ ساعت به سرمایه دار میفروشد باعث پیشبرد کار سرمایه دار و ساختن محصول برای او میشود. یعنی اگر سرمایه دار ماده، اولیه مثلاً" چرم را میخرد و وارد کارخانه میکند و کفش ساخته، آنرا میفروشد، اینکار یعنی تغییر چرم به کفش را کارگر انجام میدهد یعنی تفاوت پول کفش و چرم را کارگر بوجود آورده است نه سرمایه دار. سرمایه دار فقط چون صاحب کارخانه است و دولت و وزارت کاروزاندار مری و شهربانی طرفدارش هستند، تفاوت بین پول کفش و چرم را میگیرد. سرمایه دار با این پول چه میکند؟ مقداری از آنرا صرف خرجهای دیگری که کرده است میکند، مقداری از آنرا به کارگران میدهد یعنی مزد میدهد، و بقیه را برای خودش برمیدارد. این سهم سرمایه دار که برای خودش برمیدارد، سود خالص اوست.

پس چه شد؟ کارگر روزی ۱۵ ساعت کار کرده، عرق ریخته، عمر خودش را پای ماشینها تلف کرده، روزی ۱۵ - ۱۲ ساعت، خود را در کارگاه زندانی کرده، هزار خطر کار با ماشینها را داشته... جان

کنده و چرم را به کفش تبدیل کرده، از این ارزشی که تولید کرده و بوجود آورده تنها مقدار کمی از آن بخودش داده می‌شود. چرا؟ چون کارخانه مال سرمایه دار است چون دولت و شهربانی و وزارت کار و همه چیز طرفدار سرمایه دار است و بدون هیچ شرم و حیائی وبالعکس با کمال پرروئی هر روز این زورگوئی را ادامه میدهد.

از نظر سرمایه دار کارگر موجودی است که هر روز برای او ثروت تولید می‌کند. از نظر سرمایه دار فقط این مهم است که کارگر هر روز ۸، ۱۵ یا ۱۲ ساعت پای ماشین در کارخانه و کارگاه جان بکند. پس باید آنقدر جان داشته باشد که هر روز بباید و نیروی کار خود را بفروشد. پس کارگر باید لااقل زنده باشد و برای زندگی مقداری پول می‌خواهد. بنابراین سرمایه‌دار مجبور است به کارگر مزد بدهد تا کارگر بتواند برای او کار کند.

سرمایه دار چقدر مزد میدهد؟ همه کارگرها میدانند که وقتی در یک کارخانه یا کارگاه استخدام می‌شوند کسی از او نمی‌پرسد چقدر مزد میل داری بگیری، خرجت چقدر است، چقدر برای یک زندگی نسبتاً راحت در این دوره و زمان گرانی احتیاج داری؟، خیر، سرمایه دار باین کارها کاری ندارد. او می‌گوید: «مزد تو روزی ۱۵ تومان است می‌خواهی بخواه، نمی‌خواهی برو، کارگر فراوانست» بی مزدها را سرمایه داران با دولت و وزارت کار که پشتیبان سرمایه دارند تعیین می‌کنند. از نظر سرمایه دار فقط این مهم است که کارگر آنقدر جان داشته باشد که هر روز بباید و نیروی کار خود را بفروشد. پس سرمایه‌دار که هر چه به کارگر کمتر بددهد بنفع خودش است آنقدر با او مزد میدهد که برای زنده مانده و زندگی فقط بخور نمیری بزور کافی باشد. لازم نیست کارگر خانه داشته باشد، یک آلونک برایش کافی است، لباس

خوب داشته باشد، لباسی که فقط با آن بتواند در خیابان راه برود و بکارخانه باید کافی است، لازم نیست غذای خوب بخورد همینقدر که جان کافی برای کار کردن داشته باشد کافی است، همینقدر که زن و بچه یا مادر و پدرش را بتواند زندگانی کار دارد کافی است. پس فقط آنقدر پول بکارگر میدهد که برای چنین زندگی کافی باشد. یعنی آنقدر که نیروی کارش، آن چیزی که سرمایه دار آن احتیاج دارد باقی بماند و قابل استفاده باشد. پس مزد کارگر آن اندازه است که برای تولید دوباره نیروی کار که هر روز کارگر در موقع کار از دست میدهد کافی باشد. بزندگی خودمان که نگاه کنیم همینطور است. تمام زندگیمان و عمرمان، شب و روزمان صرف کار کردن برای سرمایه دار است. لباس و غذا و وضع زن و بچه و چند ساعتی در فقر و فلاکت میگذرد اما هر روز بسر کار میرویم و نیروی کار خود را می فروشیم.

۲- کار اضافی، محصول اضافی:

یک کارخانه کفش سازی را نگاه کنیم که مثلاً "۱۵۵" نفر کارگر دارد. هر روز مقداری چرم و نخ و لاستیک و غیره یعنی مواد اولیه کفش وارد کارگاه میشود، کارگرها با ماشین و دست روی آن کار میکنند و از این مقدار چرم در روز تعدادی کفش میسازند. پس از آنکه سرمایه دار کفش ها را در بازار فروخت و خرج مواد اولیه یعنی چرم و نخ و لاستیک و بقیه خرچها یعنی استهلاک ماشین و کارخانه و غیره را که به نسبت تولید یک روز کارخانه اتفاق افتاده، کم کرده آنچه باقی میماند محصول کار کارگران این کارخانه کفش سازی است. این مقدار ثروتی است که کارگران در یک روز تولید کرده اند. اما از این مبلغ تنها بخشی از

آن به کارگر بصورت مزد یکروز داده میشود یعنی فقط مقداری از حق واقعی کارگر باو داده میشود . بقیه سهم سرمایه دار میشود . درست مثل این می ماند که هر کارگر از ۱۵ ساعت کار مثلا " ۵ ساعتش را برای خودو ۵ ساعت را مجانی برای سرمایه دار کار کرده باشد . ۵ ساعت اول را لازم بوده کار کند تا باندازه مزدش ثروت بسازد ، تولید کند ، و ۵ ساعت بعدی را برای پر کردن جیب سرمایه دار کار کرده ، این ۵ ساعت اضافی ، کار اضافی است که بغلت روابط سرمایه داری ، کارگر مجبور است انجام دهد ، زحمت بکشدو مورد استثمار سرمایه دار واقع شود . مقدار محصولی که کارگران در این مدت اضافی ، تولید کرده اند ، محصول اضافی است که بخاطر وجود وجود روابط استثماری (بهره کشی) ظالumanه در کارخانه ، یعنی روابط سرمایه داری ، بدست آمده است .

بنابراین هر کارگر در روز مقداری از مدت را برای خودش کار میکند که این کار را کار لازم میگویند و بقیه مدت را مجانی و مخف وجود روابط استثماری سرمایه داری برای سرمایه دار کار میکند ، این کار را کار اضافی میگویند . پس هر چه سهم کار اضافه از مدت کار بیشتر باشد یعنی سهم کار لازم کمتر است چون :

مدت کار روزانه = مدت کار اضافی + مدت کار لازم

سرمایه دار سعی میکند که مدت کار اضافی را بیشتر کند ، یعنی کارگر را مجبور کند که هر چه بیشتر مجانا " برای سرمایه دار کار کند . برای همین است که سرمایه دار دائما " یا مدت کار روزانه و ماهانه را بیشتر میکند ، یعنی کارگر را وامیدارد در روز بیشتر کار کند و هم مجبور میکند کارگر تندتر کار کند تا در زمان معین بیشتر جنس تولید کند .

۳- مزد، پوششی برای روابط استثماری:

اگر هر روز وقتی کارگر ۵ ساعت اولیه را کار کرد، وقت نهار سرمایه‌دار می‌آمد حقوق یک روز او را میداد و بعد می‌گفت بعد از ظهر را مجانی برای من مجبوری کار کنی آنوقت فرق بین کار لازم و کار اضافی خیلی خوب معلوم می‌شد. آنوقت دیگر کارگرهار روابط استثماری را نه تنها حس می‌کردند بلکه منشاء آنرا هم میدانستند. ولی اینطور نیست، حقوق را هر دو هفته یکبار یا سرماه میدهند، بعد از اینکه کار تمام شده است. تازه آنرا هم با زور و هزار منت میدهند. اگر هر کارگر به کمی حقوق اعتراض کند تهدید به اخراج و ندادن حقوق می‌کنند.

سرمايه دار هم دائم از زیادی حقوق کارگرها نق میزند و چنان رفتار می‌کند که انکار لطف کرده که کارگرها را استخدام کرده و ثواب کرده که به عده ای کار داده است. درست مثل اینکه این کارگرها هستند که طفیلی او هستند و نه برعکس. وزارت کار هم در برنامه رادیوئی اش "دائماً" همین را می‌گوید که کارگر و سرمایه‌دار باید باهم دوست باشند، کارگر سرمایه‌دار را احترام بگذارد و دوست بدارد. سرمایه‌دار هم به کارگر ترحم کند. می‌گوید: کارگر فرزند و صاحبکار پدر اوست. حتی بعضی از آخوندها هم که از سرمایه‌دارها و دولت موافق می‌گیرند بالای منبر از کرامات و کارهای خیر سرمایه‌دارها و دولت موعظه می‌کنند و بکارگرها می‌گویند: ممنون دولت و سرمایه‌دار باشید که شما را استخدام کرده و یک لقمه نان بشما داده است. همه این حرفهای مزخرف و غلط برای قایم کردن واقعیت استثمار کارگر توسط سرمایه‌داران است. همه این تبلیغات هدفشان اینست که کارگر را گول بزند و خام کند. روابط استثماری و بوده واری

سرمایه داری را که در مزدها پنهان شده اند رنگ و روغن بزند،
کارگر را از حقوق و وظیفه خودش غافل کند، کارگرها را بجان هم
بیاندازد، به رقابت با یکدیگر مجبور کند، مطیع سرمایه دار و دولت
و وزارت کار کند، در این وسط سرمایه دار و دولت از آب گل آلود
ماهی بگیرند. باید همه کارگران را از این تبلیغات مسموم آگاه کرد که
میادا گول آنرا بخورند، باید سرمایه دار و روابط سرمایه داری را به
آنها شناساند.

سرمایه دار وقتی هر دو هفته یکبار یا سر ماہ حقوق میدهد،
میگوید این حقوق کار توست. بنظر میرسد که این مزد در مقابل یکماه
کار است، کار لازم و کار اضافی و روابط استثماری سرمایه داری را
پنهان میکند. در زمان قدیم، وقتی ثروتمدان برده داشتند به
برده هایشان مزد نمیدادند، برده ها جزو دارائی ثروتمدان بودند
و برای آن ها کار میکردند. ثروتمدان غذا و لباس و جای خواب به
آنها میدادند و در عوض از آنها کار میکشیدند. آن موقع همه میدانستند
که برده استثمار میشود، مجانية و بزور برای برده دار کار میکند.
روابط استثماری برده داری خیلی خوب معلوم بود. امادر سرمایه-
داری چون کارگر مزد میگیرد و در ضمن ملک کسی نیست، انگار که
استثمار نمیشود، در حالیکه کارگر هم از وقتیکه اجیر سرمایه دارد،
مجبور است برای او مجانية کار کند، و مورد استثمار وی قرار گیرد.
چون خودش هیچ چیز جز نیروی کار ندارد، اما سرمایه دار همه چیز
دارد، کارخانه، ماشین یعنی ابزار تولید، وسائلی که باید با آن
محصول ساخت، و از همه مهمتر دولت را دارد. دولت طرفدار
سرمایه دار است ... یعنی وزارت حیله گر کار، شهربانی ژاندارمری
پشتیبان سرمایه دارند. بنابراین لازم است به کارگرهای دیگر، مزد

وروابط استثماری سرمایه‌داری قائم شده در آن، سرمایه‌دار و پشتیبانان او، یعنی دولت (وزارت کار، شهربانی) و بقیه را شناسند.

سؤالات:

- ۱- فرق بین کار و نیروی کار چیست؟
  - ۲- کارگر مزد را در مقابل دادن چه‌چیزی به سرمایه‌دار می‌گیرد؟
  - ۳- سرمایه دار مقدار مزد را روی چه حسابی به کارگر میدهد؟
  - ۴- کار اضافی و کار لازم و محصول اضافی چیست؟
  - ۵- روابط استثماری یعنی چه؟
  - ۶- چگونه مزد روابط استثماری را قایم می‌کند؟
-

۴- اضافه کاری:

علاوه بر آنچه که درباره مزد و حقایقی که زیر آن قائم شده است گفته‌یم، مزد در روابط سرمایه داری بهانه خوبی برای استثمار بیشتر کارگر از راههای دیگر می‌باشد. مثلاً "در بعضی کارخانه‌ها و کارگاه‌ها سرمایه دار به کارگر می‌گوید: اگر در روز چند ساعت بیشتر کار کنی و یا روزهای جمعه را هم کار کنی در ماه حقوقت بیشتر خواهد بود. کارگر هم که در فقر و فلاکت زندگی می‌کند و هشتاش گرو نهادش می‌باشد این شرط را قبول می‌کند و سرمایه دار با هزار متن برای کار در روزهای جمعه و یا چند ساعت بیشتر در روز طبق قرارداد سابق، یعنی حقوق

روزانه برای جمیع افراد از حقوق روزانه برای چند ساعت کار به کارگر میدهد. بنظر میرسد که فرقی در اصل موضوع نکرده است و کارگر مانند سابق و بقدر سابق استثمار میشود. ولی واقعیت این است که کارگر بیشتر از سابق استثمار میشود. چرا؟ چون کارگر نیروی کار خود را میفروشد و نه کار خود را. یعنی کارگر جان و قوه خود را برای مدتی به سرمایه دار میفروشد. کار ۱۲ ساعته در روز خیلی بیشتر از کار ۸ ساعته و ۱۵ ساعته خسته میکند، کارگر بیشتر جان میکند، عمرش زودتر تلف میشود، قوه اش زودتر تحلیل میرود. ساعتهاي آخر کار که خیلی خسته کننده اند زودتر از ساعتهاي اول کار کارگر افسوده میکنند. وقتی ساعتهاي آخر کار اضافه شد یعنی اضافه کار کنیم، خیلی زودتر فرسوده و خسته میشویم برای آنکه بقدر ساعتهاي اولیه کار کنیم باید جان بیشتر بکنیم یعنی نیروی کار بیشتری بدھیم، زور بیشتری بزنیم. بنابراین ارزش کارمان بیشتر است، باید مزد بیشتر برای هر ساعت بگیریم، چون ما نیروی کار یعنی قوه مان را میفروشیم و نه کارمان را. اما سرمایه دار باین توجه ندارد. مثلاً در تابستان که روزها بلندتر است سرمایه دار میگوید: اگر سابق ۱۵ ساعت کار میگردی و روزی ۱۰ تومان میگرفتی حالا ۱۲ ساعت کار کن و ۲۰ تومان بگیر. در حالیکه ۲ ساعت کار بیشتر در تابستان به اندازه ۴ ساعت معمولی بیشتر خسته میکند و نیروی کار میبرد و چون ما نیروی کارمان را میفروشیم لااقل باید برای ۴ ساعت معمولی اضافه بگیریم و نه ۲ ساعت. ولی سرمایه دار با حقه بازی و بکمک مزدکمروابط استثماری در آن قایم شده است، کارگر را باز هم بیشتر میدوشد. حالا معلوم میشود که در کارخانه و کارگاههای زیادی که برای اضافی کاری حتی مزد معمولی را هم اضافه نمیکنند و یا به نسبت نصف مزد معمولی

یعنی اگر بطور معمول برای ۱۵ ساعت کار ۱۵ تومان میدهند برای ۱۲ ساعت کار ۱۱ تومان میدهند، اندازه استثمار و درجه آن چقدر است. مزد معمولی روزانه ایکه برای کار در روزهای جمعه داده میشود هم همینطور است. کارگر که در روزهای جمعه هم کار میکند در هفته بیشتر نیروی کار خود را میفروشد و بنا بر این نه تنها باید مزد بیشتری به نسبت سابق (یعنی مزد روز جمعه) را هم دریافت کند، بلکه چون حالا در هفته بیشتر جان میکند، قوه اش در هفته زودتر تحلیل میرود، عمرش زودتر از سابق تمام میشود، و سریعتر پیر میشود برای هر روز کار باید پول بیشتری بگیرد، چون ارزش نیروی کارش بیشتر شده، یعنی کارگر نیروی کار خود را که تنها سرمایه و دارائی و تنها وسیله در آوردن نان خود و عائله اش می باشد زودتر از دست میدهد. حالا که هفته ای هفت روز کار میکند، حالا که زودتر قوه اش تحلیل میرود و ارزش نیروی کارش بیشتر شده باید در مقابل فروختن این نیروی کار در هر روز، پول بیشتری از سابق بگیرد. چون کارگر نیروی کار خود را میفروشد و نه کار خود را. پس می بینیم که فهمیدن فرق نیروی کار و کار چقدر مهم است، سرمایه دارها و پشتیبانانش دائم میخواهند به کارگران و مردم بقولانند که کار کارگر را میخرند تا بتوانند با حقه بازی و با زیاد کردن ساعات کار و روزهای کار در هفته و ماه که به قیمت خون و گوشت و پوست و اعصاب واستخوان کارگر یعنی عمر و جانش تمام میشود مانند زالو خون اورا بمندو چاق شوند. سرمایه داران که از فقر و فلاکت کارگران و احتیاج آنها به درآوردن پول بیشتر استفاده میکنند خیلی وقتها پرداختن نصف حقوق معمولی و یا حد اکثر بهمان مقدار مزد به کارگران اضافه کاری میدهند، کارگرها هم که بعلت نداشتن تشکیلات و اتحادیه های واقعی خودشان و کم اطلاعی

از نحوه استثمارشان از طرف سرمایه دار به حکم اجبار و ناقاری اضافه کاری می‌کنند ندانسته و ناگاهانه به صنف و طبقه خود ضرر می‌زنند زیرا ارزش نیروی کار (این تنها سرمایه کارگر) را پائین می‌آورند و در عامله خرید و فروش نیروی کار که سرمایه دارها، خریدار و کارگرها فروشنده هستند وضع را برای سرمایه دارها بهتر می‌کنند. همچنین سرمایه دار با دادن اجازه اضافه کاری به بعضی از کارگرها و ندادن به دیگر کارگرها سعی می‌کنند کارگرها را مقابل هم قرار دهند و بینشان رقابت و دو دستگی بیاندازند و مسابقه ای بگذارند که هر که بیشتر و تندتر کار کند پول بیشتر درآورد و آنوقت همه سعی بکنند که تندتر کار بکنند. ما باید به کارگران دیگر بفهمانیم که ضرر اضافه کاری در چیست، چگونه اضافه کاری بنفع سرمایه دارها و به ضرر کارگرهاست، باید همه کارگرها بدانند که بهتر شدن وضع زندگی شان در کار بیشتر هر کدامشان برای سرمایه دار نیست، بلکه با اتحادشان با یکدیگر، با مقابله کردن متحدا نه کارگرها در مقابل سرمایه داران، با پشتیبانی از یک دیگر، با بوجود آوردن اتحادیه های واقعی خودشان بدست کارگرها برای بهبود وضع خود و بنفع طبقه خود، دست بدست هم باید با سرمایه دارها مبارزه کنند. باید کارگرها را با حقه بازیهای وزارت کار و حرف های فریبنده پشت رادیویی او آگاه کرد، باید کارگرها بدانند که وزارت کار، گرنه عابداست که تنها جلوی کارگرها جانماز آب می‌کشد، که وزارت کار مال دولت است و دولت پشتیبان سرمایه دارهاست، دولت مال سرمایه دارها است. طبقه کارگر تا موقعیکه چنین دولتی و چنین روابط استثماری موجود است، وضعش خیلی با الان فرق نمی‌کند. طبقه کارگر باید بقیه زحمتکشان را هم آگاه کنده

بزور دولت سرمایه داران و اربابها و درباریها را ازین بینند و سرنوشت خودشان را خودشان بدست بگیرند.

۵- کارمزد:

در خیلی از کارگاهها مثل قالیبافی ها، کوره پزخانه و بسیاری از کارخانه ها مثل ریسندگی ها و پارچه بافی ها و کارخانجات کنسرو سازی، مزد کارگرها روی حساب تعداد جنسی که ساخته اند، یا مقدار محصولی که تحويل داده اند پرداخت میشود. طوری که به خیلی از کارگرها که در دهات روی زمین کار میکنند و مزد میدهند نیز همین طور است. مثلاً "بکارگر قالیباف برای بافتن هر نوع قالی بعرض یک متر ۲ ریال میدهند، یا به کارگرها کوره پزخانه برای قالب زدن ۱۰۰ آجر خام ۲۰ ریال میدهند. این جور مزد را کار مزد میگویند، یعنی مزدی که روی حساب مقدار کاری که شده پرداخت میشود. مزد بیشتر کارگرها کارگاهها و کارخانجات و مزارع باین قسم است. البته سرمایه دار فقط کار یا محصول سالم را حساب میکند و محصول یا کار را که کارگر ساخته اگر نپسندد قبول نمیکند. برای همین، سرمایه دارها این نوع پرداخت را خیلی دوست دارند چون دیگر مجبور نیستند دائم کارگر را سرکشی کنند، کارگر مواظب میشود که کار را خراب نکند و پا خوب محصول را تحويل بدهد که پایش حساب شود. بعلاوه چون کارگر هر چه بیشتر محصول تحويل دهد بیشتر پول میگیرد ساعات بیشتری کار میکند، تندتر کار میکند با بقیه همکارانش رقابت میکند. این بنفع سرمایه دار است چون بدون اینکه سرکشی کند و یادا نمایم امر و نهی کند خود کارگرها بیشتر و تندتر و بهتر برایش کار میکنند. در

بعضی کارخانه ها هم سرمایه دار یعنی صاحب کارخانه برای هر چند تا کارگر، کارفرما معلوم میکند و با این کارفرماها قرارداد می‌بندد که به تعداد کار یا مقدار محصولی که گروهش بسازد یا تولید کند، به کارفرما پول بدهد و کارفرما هم همینطور به تعداد کار یا کارگر با او مزد میدهد. این طوری دیگر سرمایه دار راحت است که از میان خود کارگرها یکی را بالای سرشان گذاشته که بقیه را مجبور به کار تندری و بیشتر کند. بین کارگرها دو دستگی میافتد، رقابت بوجود می‌آید، هرچه کارگر ماهرتر و جوانتر و با قدرت تر باشد محصول بیشتری می‌سازد و تحويل میدهد و پول بیشتر میگیرد بین جوانها و پیرها، قویترها و ضعیفترها جدائی میافتد. این خیلی به نفع سرمایه دار است که کارگرها باهم یکی نباشند، باهم همکاری نکنند، باهم رقابت و دشمنی بکنند. بنابراین در خیلی از کارگارها و کارخانجات راه و روش کارمزدی رسم است. سرمایه دار حداقل مقدار محصولی که هر کارگر در روز باید تحويل بدهد معلوم میکند. مثلاً "در کارخانه کنسروسازی هر زن کارگر باید روزانه ۳۰ کیلو لوپیا پاک کند. برای هر کیلو هم ۲/۵ ریال میدهد. اگر کارگری کمتر از ۳۰ کیلو پاک کند او را بیرون می‌کنند. اگر کارگر با قدرت و ماهری ۴۰ کیلو پاک کند در روز ده تومان میگیرد. کارگرها هر کدام بین ۳۰ و ۴۰ کیلو پاک میکنند و روزی بین ۷/۵ تا ۱۵ تومان مزد میگیرند، اگر در این کارگاه ۲۵ نفر کارگر زن کار کنند و رویه مرفت ۶۴۰ کیلو لوپیا در روز پاک کنند مزد هر کدام در روز بطور متوسط ۸ تومان میشود مثل این میماند که سرمایه دار ۲۵ نفر کارگر گرفته باشد و آنها روزی ۸ تومان بدهد. برای صاحب کارگاه یا سرمایه دار فرق نمیکند چه کسی بیشتر و کدام کارگر کمتر میگیرد مهم اینست که مجموع مزد کارگرها هرچه کمتر و

تولیدشان (یعنی محصول کارشان) بیشتر باشد . سرمایه دار ، اول حقوق متوسط هر کارگر در روز یعنی ۸ تومان را در نظر میگیرد و بعد مزده رکیلو لوبیا را کرده را طوری حساب میکند که با این ۸ تومان جور بشود یعنی $\frac{2}{5}$ ریال برای هر کیلو ، حقوق متوسط یعنی ۸ تومان را هم مثل بقیه سرمایه دارها همانطور که قبل "فهمیدیم تعیین میکنند . سرمایه دار این جور مزد دادن یعنی کار مزدی را خیلی می پسندد چون اگر هنلا "جور دیگر یعنی روزانه هم مزد میداد همین ۸ تومان را میداد و هم اینکه حالا خیالش را از بابت تند کار کردن کارگرها و مواطن جنس بودنشان و رقابتی که باهم میکنند راحت است .

بعضی از کارگرها هم که ضرر های این روش کار یعنی کار مزدی را نمیدانند بطبع کار بیشتر و گرفتن پول بیشتر این چور مزد گرفتن را بیشتر می پسندند . وقتی هر کارگری سعی کند تندتر کار کند و بیشتر محصول بسازد ، سرمایه دار هم بیوش بیوش حداقل محصولی که هر کارگر باید در آخر هر روز کار تحويل دهد بالا میبرد و هر که کمتر از آن درست کرد و تحويل داد جریمه میشود و یا بیرون ش میکند . و با این صورت کارگرها را مجبور میکند هر چه بیشتر بسازند و تحويل بدند ، در کارشان دقت کنند و مواطن بآشند محصول خراب نشود تا در عوض چند ریال بآنها بیشتر بدند . وزارت کارهم که گرمه عابد و دست - نشانده سرمایه دارها است صبح و شب همین را میگوید که کارگرها باید جنس را با دقت درست کنند ، تند کار کنند ، باهم رقابت بکنند و مسابقه بگذارند و در عوض پاداش بگیرند چند ریال بیشتر بگیرند . وزارت کار هم که خودش را می خواهد بزور قاطعی کارگرها کند منافع سرمایه دارها را می خواهد .

سرمایه دار میگوید من کاری ندارم که کارگر چقدر کار میکند من

مزد را مطابق با مقدار محصولی که او درست کرده است میدهم سرمایه داری اینبار هم میخواهد با حقه بازی کارگرها را کمراه کند. یعنی بگوید کارگر مزد را در مقابل کاری که کرده میگیرد درحالیکه ما میدانیم مزد را در مقابل فروش نیروی کارمان میگیریم . و فهمیدیم که فرق بین حرف سرمایه دار و همدستانش با آنچه ما میگوئیم خیلی زیاد است . برخلاف ادعای سرمایه دار و وزارت کار در روش کارمزدی هم مثل سابق کارگر نیروی کار خود را میفروشد مثلا "کارگرهای کوره پز- خانه برای قالب زدن هر ۱۰۰ آجر ۲ تومان میگیرند، یک کارگر که در روز ۱۵ ساعت کار میکند و ۶۰۰ آجر میزند ۱۲ تومان میگیرد . اینجا هم کارگر در ۵ ساعت اول کار باندازه ۱۲۴ تومان شروت خالص و خرج در رفته میسازد و بقیه را مجانا" برای صاحب کوره کار میکند . حالا اگر کارگر بیشتر از ۱۵ ساعت کار کند و مثلا " ۱۲ ساعت کار کند و ۷۲۰ آجر بسازد ، ۱۴ تومان و ۴ زار میگیرد . پس پول بیشتری که گرفته یعنی این ۲۴ زار برای ۲ ساعتی است که بیشتر کارگرده یعنی برای ۲ ساعتی است که نیروی کارش را بیشتر فروخته ، کار کرده و به نسبت سابق پول گرفته یعنی همان حقه بازیهای سرمایه داری که در اضافه کاری بود در کارمزدی هم هست . پس در کار مزدی هم کارگر نیروی کار خود را میفروشد . کار مزدی بدتر است چون حتی اگر کارگر ۱۵ ساعت کار کند یعنی ۱۵ ساعت نیروی کارش را بفروشد ولی بجای ۶۰۰ آجر ۵۵۰ آجر قالب بزند ، صاحب کوره باو ، $15 \times 2 = 30$ تومان میدهد .

کارمزدی بدترین قسم مزد است ، استثمار سرمایه داری در آن بیشتر قائم شده است ، باعث دو دستگی و رقابت کارگرها میشود. باید همه کارگرها را نسبت به ضررهای کارمزدی آگاه کرد . و بآنها

فهماند که تنها در اتحاد با یکدیگر و همکاری با یکدیگر است که باید سرمایه دار را مجبور به بالا بردن دستمزدها بکنند و نه با کاربیشتر و تحویل محصول بیشتر. در کارگاهها و کارخانه‌های کمروش کارمزدی وجود دارد، کارگرها میتوانند با اتحاد و همکاری یکدیگر سرمایه‌دار را مجبور به دادن مزد بطور معمولی بکنند. این مقدار باید باندازه دستمزد کارگرهای که تندتر کار میکنند باشد تا به نفع همه کارگرها باشد. اینطور میتوان اتحاد کارگرها را حفظ کرد، آنها را از چگونگی استثماری که میشوند آگاه کرد و با آنها نشان داد که چطور با دست بدست هم دادن و همکاری میتوان پیروز شد با این کار (یعنی متحد و متشکل کردن کارگرها برای گرفتن حق خود) است که میتوان دشمنان آنها و بقیه مردم مظلوم و زحمتکش را با آنها شناساند، این کار احتیاج به تشکیلاتی که کارگرها آنرا از خودشان بدانند، احتیاج به اتحادیه‌های واقعی و متعلق بکارگران دارد. احتیاج به اتحادیه ضد سرمایه‌داران و ضد وزارت کار و ضد دولت است. اتحادیه‌های که با اتحادیه‌های حقه بازی دولت فرق داشته باشند. با سندیکاهای قلابی وزارت کار فرق داشته باشد.

سئوالات

- ۱ - چرا ارزش نیروی کار در اضافه کاری بیشتر از معمول می‌شود؟
- ۲ - کار در روزهای جمعه هم مانند کار در روزهای طولانی تو، اضافه کاری است، چرا؟
- ۳ - ضرری که اضافه کاری به کارگران می‌زند چیست؟
- ۴ - راه جلوگیری از این ضرر کدام است؟
- ۵ - فرق بین کار مزدی و مزد معمولی چیست؟
- ۶ - چرا روش کار مزدی بنفع سرمایه دار است؟
- ۷ - ضرری که کار مزدی به کارگران می‌زند کدام است؟
- ۸ - راه جلوگیری از این ضرر چیست؟

۶ - طبقه کارگر و سرمایه داران:

دیدیم که چطور سرمایه دار با استثمار کارگران و دزدیدن مقداری از شروتی که آنها هر روزه تولید می‌کنند در رفاه و سایش زندگی می‌کند و مقدار ناچیزی از آنچه که کارگران تولید کردند به‌اسم مزد به آنها بر می‌گرداند. فقط آنقدر مزد میدهد که کارگر زنده باشد و جان و قوه داشته باشد تا بتواند هر روز نیروی کارش را به سرمایه دار بفروشد. پس هر کارگری از مثلاً "۱۵ ساعت کار روزانه ۵ ساعت آنرا برای خودش کار می‌کند و بقیه را برای صاحب کارگاه یا صاحب کارخانه (یعنی سرمایه دار) صبحها پول زندگی بخور نمیر خودش را در می‌آورد و بعد از ظهرها جیب صاحبکار را پر می‌کند. آن مقدار که کارگر در ساعت اولیه که مزد خودش را در می‌آورد تولید می‌کند ارزش لازم است و آن مقدار که از کارگر دزدیده می‌شود ارزش اضافی است که تولید می‌کند. کارگرها هر روز در کارخانه با کار کردن روی مواد اولیه (خاک دس، آهن، چرم، سبزی، نخ، و غیره) از آنها محصول می‌سازند.

(از خاک رس : آجر - از آهن : روپوش یخچال و بخاری - از چرم : کفش - از سبزی : غذای قوطی - از نخ : پارچه و غیره) . و یا با کار کردن ، قطعاتی را بهم وصل کرده و محصول را درست میکنند (در کارخانه های مونتاژ) . کارگران این کارهارا بوسیله ابزار تولید انجام میدهند (ماشینهای پرس ، برش ، پارچه بافی چاقو ، دیلم وغیره) . خیلی از کارگرها بوسیله این ابزار تولید وسائل و چیزهایی که کارگرهای دیگر قبل از ساخته اند را حفظ و مواظبت میکنند (مثل کارگرهای راه آهن) . کارگرها هر روز در کارگاهها ، کارخانه ها ، جاده ها ، ریل های راه آهن ، در مزارع در دهات ، مرد و زن و بچه کار میکنند . همه این کارگرها مثل هم هستند ، همه شان نیروی کار خودشان را می فروشنند . بجز نیروی کارشان چیزی ندارند که با فروش آن یک عمر زندگی کنند . برای همین همه کارگرها یک طبقه هستند ، طبقه کارگر . سرمایه دارها هم که طبقه کارگر را استثمار میکنند یک طبقه هستند ، سرمایه دار ، صاحب کارگاهها و کارخانه های قالی بافی ، کفسازی ، کنسرو سازی ، پارچه بافی ، لباس دوزی ، راهسازی ، ماشین سازی ، یخچال سازی ، نخ بافی ، و غیره سرمایه دار هستند . دولت هم سرمایه دار بزرگی است ، دولت بزرگترین سرمایه دار است ، کارخانه های دخانیات ، پارچه بافی ، چای خشک کنی ، شیلات ، اسلویزی ، ذوب آهن ، ماشین سازی های اراک و تبریز ، پالایشگاه های تهران ، کرمانشاه ، شیراز و آبادان ، پتروشیمی ، بنادر گمرکات ، سیستان ، قند و خیلی کارخانه های دیگر مال دولت است . سرمایه دارها همه مثل هم نیروی کار کارگر را می خرند و مقداری از ثروتی که او تولید میکند می دزدند و فقط آنقدر با او میدهند که زنده باشد و جان داشته باشد تا باز هم برای آنها کار کند . سرمایه دارها برخلاف کارگرها صاحب ابزار تولید هستند ،

صاحب کارخانه ها و ماشینها و زمین و دیلم و آچار و تراکتور و همه وسائلی هستند که کارگر با آنها کار میکند . ولی سرمایه دارها بدون داشتن مهمترین وسیله کار یعنی نیروی کار یعنی بدون کارگران هیچ کاری نمیتوانند بکنند . بدون نیروی کار کارگرها ، از تولید محصول و شروت خبری نیست که سرمایه دارها با فروش و دزدیدن آنها در رفاه و خوشی زندگی کنند و کارگرها را در فلاکت و فقر نگاهدارند . بجز ابزار تولید ، سرمایه دارها خیلی چیزهای دیگر دارند که بکمک آنها به کارگران زور میگویند و آنها را استثمار میکنند ، مهمترین اینها دولت است ، دولت (که همان شهربانی و زندانها و دادگاهها و زاندارمری و ارتش و وزارت خانه ها است) پشتیبان سرمایه دارهاست همه کسانیکه دولت را میگردانند یعنی کله گند های دولت یا خودشان اربابند یا صاحب کارخانه و کارگاه یعنی سرمایه دار یا از سرمایه دارها پول و رشوه و مقری میگیرند . شهربانی و زاندارمری و ارتش و دادگاهها زندانها و همه این ادارات دولتی هم برای سرمایه دارها ، شروتمدان ، زمیندارها و درباریها کار میکنند ، برای همین ، استثماری که کارگران در کارخانه های دولتی میشوند ، ارزش اضافی را که دولت از استثمار کارگران کارخانجات ذوب آهن ، سیمان ، قند ، شیلات ، گمرکات اداره ها ، راه آهن ، پالایشگاهها و غیره بدست میآورد خرج کارهای میشود که بدرد سرمایه دارها و شروتمدان و اربابها میخورد و برای درباریها است ، این شروت را دولتی خرج میکند که در خدمت سرمایه داران و شروتمدان و اربابها و درباریهاست .

پس می بینیم که طبقه کارگر و طبقه سرمایه دار ضد هم هستند ، منفعت یکی به ضرر آن یکی است و دولت طرفدار طبقه سرمایه دار است .

کارگرها با استفاده از وسائل تولید محصول می‌سازند، سرمایه دارها از راه فروش محصول پولی بدهست می‌آورند که بعد از کسر مخارج مواد خام (مثل "چرم و آهن و چوب و تعمیر ماشینها و کارگاه و غیره) میان خود و کارگرها تقسیم می‌کند، مقداری از آنرا به شکل مزد به کارگرها میدهد و بقیه را برای خودش برمیدارد. بنابراین مزد قسمتی از ارزشی است که کارگرها تولید کرده‌اند. مخارجی که سرمایه دار خرج کارخانه و تعمیر و خرید ماشینها و مواد اولیه کرده است و مزدی که بکارگرها میدهد، مخارجی که سرمایه دار صرف تولید مجدد می‌کند، یعنی خرج کارگرها و کارخانه‌ها و خرید مواد اولیه می‌کند تا باز هم برای خودش ثروت گیر بیاورد، این مخارج (یعنی مزدها و خرج کارخانه و ماشینها و مواد خام) را سرمایه‌ای که کارگر تولید کرده می‌گویند. سرمایه را کارگر تولید می‌کند، هر چه خرج تولید می‌شود (از جمله مزد خود کارگرها) را کارگر با نیروی کار خودش بوجود می‌ورد. آن مقدار از سرمایه‌ای که بخود کارگرها بر می‌گردد (یعنی مزد) سرمایه متغیر می‌گویند، بقیه سرمایه و پولی که سرمایه دار برای خودش و زندگی راحت خودش برمیدارد ارزش اضافی است که کارگر تولید کرده است.

پس سرمایه دار برای ادامه دزدی و حقه بازی خود و استثمار کارگران مقداری از پول فروش محصول را سرمایه متغیر می‌کند (یعنی مزد بکارگرها میدهد)، و مقداری از بقیه یعنی ارزش اضافه ای را به سرمایه ثابت تبدیل می‌کند (یعنی خرج ماشینها، کارگاه یا کارخانه، خرید مواد خام و غیره می‌کند). و بقیه ارزش اضافی را به جیب خودش میریزد تا خرج اتومبیل و خانه خوب و تفریحات و غذای خوب برای خانواده و دادن رشوه به این و آن می‌کند. پس:

ثروت سرمایه دار + پولی که بسرا مایه ثابت تبدیل میشود + سرمایه متغیر
(پولی که خرج (خود کارخانه و مواد خام) (مزدها) خوشگذرانی
میکند .)

پول فروش محصول = ثروت تولیدی کارگران

همه این ثروت یعنی سرمایه متغیر (مزدها) ، پولی که بسرا مایه
ثابت تبدیل میشود (صرف کارخانه یا کارگاه و مواد خام میشود) و
ثروت شخصی سرمایه دار را کارگرهایی که خودشان در فقر و فلاکت
زندگی میکنند و از صبح تا شب جان میکنند از راه فروش نیروی بازوی
خودشان تولید میکنند . و اما سرمایه دارها و آدمهاییکه مواجب بگیر
آنها هستند و دولت که پشتیبان سرمایه دارهاست میگویند : خیر
اینطور نیست ! پولی که از فروش محصول در بازار بدست آمده مال
سرمایه دار است و کارگر باید ممنون سرمایه دار باشد که باو کارداده
و یک لقمه نان باوداده است آنهاییکه میخواهند مثل " یک کمی طرف
کارگرها را بگیرند ، و یا میخواهند مثل وزارت کار خودشانرا قاطی
کارگرها بگنند و جلویشان جانماز آب بکشند میگویند : پول فروش
محصول باید عادلانه بین کارگرها و سرمایه دار تقسیم شود . یا اینکه
کارگر و سرمایه دار در پول فروش محصول وسودی که از آن بدست میآید
باید شریک باشند . یعنی میخواهند با تعارفهای خشک و خالی
عقل کارگر را بذند بعد هم با کمی بیشتر پول دادن باو
قضیه استثمار و حقیقت روابط سرمایه داری را ماست مالی کنند و جلوی
سروصدا و اعتراض کارگرها را بگیرند . ولی ما دیدیم که تمام ثروتی
که از فروش محصول کارخانه ها و کارگاههای مختلف در بازار بدست
میآید حاصل دسترنج و زحمت کارگران این کارخانه ها و کارگاه هاست

که بقیمت جان و عمر و جوانی آنها تمام شده و آنوقت خود کارگران با مزدهای ناچیزی که میگیرند در فقروفلاکت زندگی میکنند، لباسهای کهنه و پاره، خانه‌های خراب و کلنگی غذای کم و آبکی، بیمه‌های قلابی و یا حتی بدون این بیمه‌های قلابی و با خرج‌گران دوا و درمان با اینها فقط زنده‌اند که برای کارخانه دارها و کارفرماهای روز بسازند.

سرمایه دارها و مجیز گوهایشان میگویند: ما پول ریخته‌ایم سرمایه مان را گذاشته‌ایم و حق داریم خوب زندگی کنیم، دارندگی و برازنده‌گی، است اگر پولمان را نزول میدادیم که دیگر برای شماها کار نبود، پس باید شما ممنون باشید که ما دارائی خودمان را برای استخدام شما خرج میکنیم، خوب معلومست که باید خودمان هم زندگی کنیم، مثل پولدارها، ما که نمیتوانیم با این همه ثروت و دارائی مثل شما زندگی کنیم، این قسمت و تقدیر است و همه جا آسمان همین رنگست. اینها همه اش مزخرف است. اگر این مفتخارها می‌توانستند پولشان را نزول بدهند و بیشتر از کارخانه و کارگاه‌داری پول در بیاورند همینکار را میکردند. کارخانه و کارگاه را هم برای کاردادن بمانیست که درست کرده‌اند بلکه برای منفعت و پول جمع کردن خودشان است. اگر جان خودشان راست میگویند و این دم و دستگاه را برای کاردادن به ما درست کرده‌اند و نه برای منفعت خودشان پس چرا تاسودشان کم میشود از پول درآوردن نا امید میشوند و یا می‌بینند جای دیگر پول بیشتری میتوانند در بیاورند زود کارخانه و کارگاه را تعطیل میکنند و آنرا تا بهتر شدن اوضاع راه نمی‌اندازند و یا بالکل کارگاه یا کارخانه را تعطیل میکنند و کارگران را بیرون میکنند. مگر هر روز صدها کارگر بیکار نمیشوند، از کارگاه و کارخانه‌هایی که تعطیل یا بسته شده‌اند بیکار نمیشوند و آواره خیابان و بیابان برای پیدا کردن جای دیگری

برای فروش نیروی کارشان نمی‌شوند؟ نه! هیچ سرمایه داری مغض
رضای کارگرها یا برای اینکه ثواب کرده باشد کارخانه و کارگاه باز
نمی‌کند. تنها برای پر کردن جیب خودش برای خرج تفریح‌ها و زندگی
راحت خودش اینکار را می‌کند و برای اینکار است که نیروی کار می‌خواهد
و کارگران را استثمار می‌کند.

اصلاً "سرمایه‌دار، کارخانه و کارگاهها و ماشینها و این دم و
دستگاهی که کارگرها هر روز در آن کار می‌کنند از کجا آورده؟ مگر اینها
جز از راه استثمار کارگرها بوده است؟ مگر از راه دیگری غیر از حقه—
بازی با مزدها و دزدیدن ارزش اضافی کارگرها بوده؟ تازه‌اگر سرمایه‌دار
کارخانه، کارگاهها و ماشینها را از بابايش خریده است، بعد از چند
سال باندازه هر چه اول خرج کرده و ارت بابايش را داده در آورده
است ولی می‌خواهد تا ابد از این ارت بابايش جیش را پرکند. خرج
تعمیر و خرید مواد اولیه و همه خرجهای دیگر کارخانه و کارگاه (پولی
که به سرمایه ثابت تبدیل می‌شود) را هم که از فروش محصول کار
کارگرها می‌دهد یعنی بهتر بگوئیم کارگرها میدهند. پس سرمایه‌دار
هر چه دارد مدیون کارگر است محصول زحمت کارگر است، سرمایه‌دار
طفیلی کارگرهاست. کارگرها هستند که محصولات را می‌سازند و سرمایه
دارها. کارگرها هستند که کارخانه‌ها را می‌سازند نه سرمایه دارها. اما
کارگرها هستند که کلیه خرج تولید را میدهند نه سرمایه دارها. اما
این کارگر در فقر و فلاکت زندگی می‌کنند و بهره‌ای جز
زندگی نجشان بدهست نمی‌آید نه سرمایه دارها
که پول محصول را ساحب می‌کنند و مقدار ناچیزی به کارگرها میدهند
(سرمایه متغیر)، مقداری خرج کارهای دیگر تولیدی می‌کنند (پولی
که بسرمایه ثابت تبدیل می‌شود) و بقیه را خرج راحتی و خوب خوردن

و خوب پوشیدن و ماشین داشتن و خانه داشتن و تفریح و دواودرمان خیلی خوب برای خود و خانواده و آشنا یا ان میکنند، با این و آن رشوه میدهند و برای روز مبادا پول ذخیره میکنند.

طبقه کارگر، یعنی کارگرها باید همانطور که سرمایه دارها باهم رابطه دارند، هم دیگر را پشتیبانی میکنند، سرمایه دارها حزب‌های خودشان را (حزب جمهوری پان ایرانیست، جبههٔ ملی و سایر احزاب) را دارند، دولت خودشان را دارند و ابزار تولید یعنی کارخانه و ماشینها و زمینها را در دست خودشان دارند، ما نیز باید تشکیلات خودمان را داشته باشیم، اتحادیه‌های واقعی از خودمان داشته باشیم، حزب طبقه خودمان را داشته باشیم، تا بتوانیم بقیه زحمتکشان (دهقانان، کاسپیها) را که آنها هم از دست سرمایه دارها و زمین دارها و دولت اینها به ستوه آمده‌اند، عاجز شده و کارد بدم استخوان ایشان رسیده است با خودمان یکی کنیم، پشتیبان خودمان کنیم و بزور طبقه سرمایه دار و اربابها و درباریان را از حکومت بیندازیم، و دولت و حزب خودمان را روی کار بیاوریم، دولت زحمتکشان و حزب طبقه کارگر. بدون اینکار ما کارگرها و بقیه زحمتکشان در شهر و ده مثل سابق مثل بردۀ سرمایه دارها و اربابها در زنجیرشان خواهیم بود و دولت اینها مثل همیشه با پاسبان و زاندار مری و سازمان – امنیتش بزور کتک و یا با وزارت کار و حزب جمهوری و پان ایرانیست جبههٔ ملی و غیره و اتحادیه‌های قلابی بزبان چرب و نرم و حقه بازی استثمار مان میکنند و هر وقت هم سرو صدا و اعتراضات در بیاید به کلانتری و زندان می‌برند مان.

۷- کارگر و سرمایه:

دیدیم که ثروتی که از دست رنج کارگران بدست می‌آید، پولی که از طریق محصولات کارخانه بدست می‌آید، تبدیل به سرمایه و ثروت سرمایه دار می‌شود. یعنی مقداری از آن صرف تولید و مقداری از آن به جیب سرمایه دار برای خوشگذرانی او می‌شود. سرمایه یعنی پولی که خرج تولید می‌شود دو جور به مصرف تولید میرسد. یعنی تبدیل به سرمایه ثابت (خرج کارخانه، مواد خام، ابزار تولید) و به سرمایه متغیر (مزد کارگرها) می‌گردد. سرمایه ثابت و سرمایه متغیر روی هم سرمایه‌ایست که کارگر با مصرف کردن نیروی کارش بوجود آورده و تولید کرده است. اما همین سرمایه است که موجبات استثمار و بندگی کارگر را فراهم می‌کند. سرمایه ثابت) یعنی خرجی که برای تعمیر کارخانه و کارگاه و خرید مواد خام و ماشینهای جدید و تعمیر آنها می‌شود) این ابزار تولید را که در اثر کاری که کارگرها آنها کرده فرسوده شده‌اند و استهلاک پیدا کرده اند جبران می‌کند. و سرمایه متغیر (یعنی مزد‌ها که خرج زنده ماندن کارگرها می‌شود) نیروی کاری که مصرف شده است را (یعنی قوه و جان کارگر را) جبران می‌کند یعنی پولی است که باید صرف تعمیر و نگهداری ماشینهای جاندار یعنی کارگرهابشود، تا آنها بخور و نمیر زندگی کنند و باز هم کار کنند. سرمایه داران همانطور که مقداری خرج ابزار تولید می‌کنند (پولی که تبدیل به سرمایه ثابت می‌شود) همانطور هم مقداری خرج مهمترین و لازمترین شرط تولید سرمایه و ثروت یعنی کارگران می‌کنند (سرمایه متغیر). پس سرمایه ثابت باعث تعمیر و خرید وسائل تولید که کارگران همچنین مالکیتی در آن ندارد می‌شود و کارگران روی آن کار کنند اما سرمایه

متغیر (مزدها) خرج ادامه زندگی و قوه دادن به کارگرها یعنی تولید نیروی کار آنها میشود که کارگران آنرا میفروشند . بنابراین کارگرها کاری که میکنند ، موجبات و تدارک استثمار همیشگی خودش را ، خودش بوجود میآورد و همه چیزش یعنی کارش و حتی زعدگیش در خدمت تولید سرمایه و ثروت برای سرمایه داران برای تولید بازهم سرمایه و ثروت بیشتر برای آنهاست . تا موقعیکه طبقه سرمایه دار حکومت میکند ، تا موقعیکه کارگران متشكل نیستند ، متعدد نیستند و با بقیه مردم رحمتکش و طرفدارانشان (مثل دانشجویان و معلمین و تحصیلکردهای فهمیده و مخالف سرمایه دارها) یکی نشده اند و همکاری نمیکنند ، سرمایه دارها روابط استثماری را با زور پلیس و ژاندارم و ارتش مزدور ، بدست دولت نگه میدارند . با اربابها و درباریان شریک میشوند و مردم را میچاپند ، و مفتخاری میکنند ، کارگرهای از بقیه مردم ستمگری و زورگوئی سرمایه داران و دولت را بهتر حس میکنند باید خودشان را متشكل و منظم و مرتب کنند . بوضع خودشان سروسامان بدهنند . ما باید به برادرهای کارگرمان علت و باعث بدبختیها و فقر و فلاکتها را بگوئیم ، همه را در سندیکاهای اتحادیه های واقعی خودمان جمع کنیم ، بفکر درست کردن حزب طبقه خودمان باشیم ، تا بتوانیم کار همه طبقه کارگر را سروسامان بدهیم و بدردبهیه زحمتکشان دیگر بررسیم و آنها را با خود متعدد کنیم . بدون تشكل ، بدون متعدد کردن طبقه خودمان ، در مقابل طبقه قدرتمند و صاحب دولت و ثروت سرمایه دار کاری نمیتوانیم بکنیم . وقتی ما (طبقه کارگر) متشكل باشیم اتحادیه های واقعی خودمان را داشته باشیم ، حزب طبقه خودمان را داشته باشیم ، همه چیز داریم . سرمایه داران در مقابل طبقه کارگری که فهمیده و متعدد و یکپارچه و متشكل است بزانودرمی آیند . دولت در مقابل

زحمتکشان متعدد و همکاره‌مدیگر، شکست خواهد خورد. باید زبان
چربشان را برپد، گول و عده‌ها و بامولهایشان را نخورده و زورش
را با زور جواب داد. فکر اتحادیه و تشکیلات را باید با کارگرانیکه
با تجربه و با سابقه هستند در میان گذاشت و با کارگرهای آشنای دیگر
در کارخانه‌های دیگر هم که مطمئن هستند حرف زد. باید کاری کرد
که در هر کارخانه و کارگاهی یک یا چند کارگر، حواسشان به جمع -
کردن کارگرها و منظم کردن اعتصابها و خواسته‌های برادران و خواهران
کارگرشان باشند راه و چاه را به ایشان نشان دهد این قدم اول برای
وصل کردن مبارزات کارگرها در همه کارخانه‌ها و کارگاهها به مدیگر
است.

چارهٔ رنجبران وحدت و تشکیلات است.

سؤالات:

- ۱ - مواد اولیه برای تولید چه چیزهایی هستند؟ ابزاریا و سیله تولید چیست؟
  - ۲ - چه چیزی همه کارگرها را مثل هم میکند. یک طبقه میکند؟ و چه چیز سرمایه داران را مثل هم و یک طبقه میکند؟
  - ۳ - چطور دولت پشتیبانی سرمایه دارها را میکند؟
  - ۴ - سرمایه دار با پول فروش محصولهای درست شده در کارخانه و کارگاه چه میکند؟
  - ۵ - سرمایه متغیر و سرمایه ثابت چه چیزهایی هستند؟
  - ۶ - چرا این کارگرها هستند که علاوه بر ثروت شخصی سرمایه داران، تمام بخش تولید را هم در میآورند و میپردازند؟
  - ۷ - چگونه سرمایه وسائل استثمار کارگر را فراهم میکند و او را به بند میکشد؟ تا کی این وضع ادامه دارد؟
  - ۸ - راه مبارزه با سرمایه داران و پشتیبانانش چیست؟
-

www.iran-archive.com

قسمت دوم؛
پیدایش سرمایه‌داری

مطالب بخش اول:

- چگونگی پیداپیش سرمایه داری

۱ - زمانه تغییر میکند :

الف - فئودالیسم (روابط ارباب و رعیتی) .

ب - صنایع کوچک و کارخانه های بزرگ .

ج - تولید اجتماعی و مالکیت سرمایه داری .

۲ - سرمایه داری در کشور ما .

پیشگفتار

هدف از مطالعه' این قسمت شناختن روابطی است که بخاطر وجود آن و بخاطر اینکه دولت با تمام دم و دستگاهش پشتیبان و نگهبان این روابط است، ما یعنی همه کارگران، با وجود اینکه ثروت و محصول میسازیم، مثل بقیه زحمتکشان در چنین وضع فلاكتباری زندگی میکنیم. و یک مشت آدمهای مفتخار و زورگو فقط بخاطر اینکه وسائل کار و دولت را دارند از حاصل کار ما در راحتی و خوشگذرانی زندگی میکنند.

این روابط چه روابطی هستند؟ روابط ارباب - رعیتی (= فئودالی)، روابط بین کارگر و کارفرما (سرمایه داری)، که ما کارگران و برادران دهقان ما و بقیه زحمتکشها در شهر و در دهات

را به چنان روزی انداخته که فقط زنده ایم و برای پُر شدن جیب اربابها، سرمایه دارها و گردن کلftهای دولتی و خارجی و حکومتی و این جور آدمهای زالو صفت جان میکنیم.

این زورگوهای مفتخار سالهای سالست که آینه‌نماز به زورگوئی و مفتخاری مشغولند. و اگر ما زحمتکشان دست روی دست بگذاریم و فقط هر وقت آب از سرمان گذشت و دیگر حقوقمان به همان زندگی بخور و نمیر ساق هم نرسید آنوقت دست و پائی بزنیم تا یک نفس دیگر هم بکشیم و منظر دست و پای بعدی باشیم، اگر ما کار دیگری نکنیم و فقط بهمین دلمان را خوش کنیم آنوقت این مفتخاری و زور گوئی آنها و فقر و فلاکت و بندگی ما تا ابد باقی میماند.

اگر خوب نگاه کنیم می‌بینیم که اربابها و سرمایه دارها که دشمنان ما و بقیه زحمتکشان هستند تشکیلات خودشان را دارند یعنی حزب‌های خودشان (حزب جمهوری و پان ایرانیست و جبهه ملی و غیره) را دارند، دور هم جمع می‌شوند و شور و مشورت می‌کنند که چکار کنند (در مجلس شورا و سنا و جلسه وزیرها و در کنفرانسها و این‌جور کارها که وزیرها و وکیل‌ها، سرمایه دارها، کارخانه دارها و اربابها زانهای آنها می‌کنند) و دسته دسته، اتحادیه‌های خودشان را درست کرده‌اند (اطاق‌های بازرگانی) و از همه مهمتر دولت خودشان را دارند که پلیس و ژاندارمری و سربازخانه و توپ و تفنگ و سازمان امنیت و زندان و دادگاه جزو آنست. سرمایه‌دارها و دولتهای سرمایه‌دارهای کشورهای دیگر را هم همدست و شریک خودشان می‌کنند. برای گول زدن ما وزارت کار و خانه انصاف و غیره درست می‌کنند. بخاطره‌هایی هاست که آنها بالا هستند و ما در پائین، ما استثمار می‌شویم و آنها استثمار می‌کنند برای همین است که ما کارگران هم باید متحد شویم و

اتحادیه های خودمان و حزب خودمان را بسازیم ، یعنی تشکیلات خودمان را درست کنیم ؛ و زور آنها را با زور جواب بدھیم . بدون اینکه متحد و یکی بشویم ، بدون اینکه باهم شور و مشورت کنیم ، بدون اینکه اتحادیه ها و حزب خودمانرا داشته باشیم ، نمیتوانیم جلوی حقه بازیهای وزارت کار و زورگوئی سرمایه دارها و وحشی - گری های سازمان امنیت بایستیم . بدون اینها نمیتوانیم بقیه زحمتکشانرا هم با خود متحد کنیم ، و آماده برای ازبین بردن وضع فعلی و سرنگونی فرمانروائی و قلدوری سرمایه دارها و اربابها بشویم ، دولتشان را از بین ببریم و دولت و فرمانروائی خودمانرا بوجود بیاوریم .

"ما کارگرها از بقیه زحمتکشها وظیفه مان بیشتر است چون اولاً" ما گروه گروه و دسته دسته در کارخانه ها و کارگاهها هر روزه ۱۲ ساعت دور هم جمعیم و همه مثل هم و در آن واحد برای سرمایه دارها جان میکنیم ، برای همین خیلی بهتر و زودتر و آسان تر میتوانیم اتحادیه های واقعی خودمانرا بسازیم ، با گروهها و دسته های دیگر در کارخانه های دیگر متحد و یکی بشویم ، و حزب خودمان را بوجود بیاوریم . ثانیاً "ما چون دست جمعی کار میکنیم و برای خودمان محصول نمیسازیم و از خودمان هم هیچ چیز جزو هیچ چیزی نداریم ، و در ضمن چون دولت و سازمان امنیت و شهربانی و حقه بازیهای تمام دستگاهها و تشکیلات اینها را هر روزه بهتر می بینیم و احساس میکنیم ، خیلی زودتر میتوانیم بفکر نجات همه باشیم و نه فقط بفکر نجات تک خودمان و یا فقط کارگرهای یک کارخانه . برای همین است که ما کارگرها وظیفه بوجود آوردن اتحادیه ها و حزب خودمانرا داریم ، وظیفه توجه به بقیه زحمتکشان و کمک کردن بآنها که برای

اینکه آنها هم اتحادیه ها و سازمان های خودشان را درست کنند. وظیفه داریم که در هر فرصتی همه مردم را به ضد اوضاع فعلی، به ضد دولت و زورگوئی اربابها و سرمایه داران گردان کلft متحد کنیم. برای اینهمه کارهایی که باید بکنیم باید خیلی چیزهای بدانیم. باید در درجه اول طبقهٔ خودمان را بشناسیم تا بتوانیم وظیفه و نقش آنرا بفهمیم. باید طبقهٔ سرمایه دارها را بشناسیم، تا بتوانیم وظیفه و نقش آنرا بفهمیم. باید سرمایه دارها را بشناسیم و بدانیم روابط سرمایه داری که کارگران را به برداشتی میکشد از کجا آب میخورد، از کجا آمد است، سرمایه دارها و کارفرماهایی که مارا استثمار میکنند، از کجا این حساب و کتاب فعلی را یاد گرفته اند و روی چه حسابی این همه سود میبرند. اینها را باید از خودشان هم بهتر یاد بگیریم و حساب و کتاب کارشان را از خودشان هم بهتر بدانیم تا بفهمیم چطور باید با اینها مبارزه کرد چطور باید کارگرهای دیگر را نسبت به استثماری که میشوند و به علت های آن آگاه کرد. تا هیچ وقت گول حقمهای سرمایه دارها و دولت اینها را نخوریم و برای رسیدن به هدفمان بهترین راه را انتخاب کنیم.

این قسمت برای همین کار نوشته شده است.

به امید بهروزی

تئوری ارزش

بخش اول - چگونگی پیدایش سرمایه داری

۱ - زمانه تغییر میکند :

به مملکت خودمان که نگاه بکنیم می بینیم که در شهرهای بزرگ مثل تهران، تبریز، اصفهان، رشت، مشهد و آبادان کارخانه های بزرگی مثل پالایشگاه آبادان و تهران، ماشین سازی تبریز، کارخانه های پارچه بافی و ذوب آهن اصفهان، دخانیات و راه آهن، پتروشیمی قند و سیمان، و کارخانه های دیگری هستند که کارگرها گروه گروه و دسته دسته کدر آنها کار میکنند. در همین شهرها کارگاه های کوچکتری هم مثل تراشکاری ها و چرمسازی ها و گوره پزخانه ها و مثل آینه ها وجود

دارد که کارگرهای زیادی در آنها مشغول بکارند، در شهرهای کوچکتر مثل اراک، زنجان، درود، شاهی و رضائیه و قزوین هم همینطور است. خیلی از کارگرها در کارگاه و کارخانه کار نمیکنند مثل کارگرهای ساختمانها و راه‌ها و جاده‌ها. خلاصه کارگرها در همه جا در شهر و ده‌ها بکارهای مختلف مشغولند و نیروی کار خودشان را میفروشند و فقط کمی از ثروتی که میسازند نصبیشان میشود، همه بوسیله سرمایه دارهای مختلف یا دولت در شرکتها و مؤسسه‌های مختلف و یا در کارخانه‌های دولتشی و خصوصی و یا در وزارت‌خانه‌ها و ادارات استثمار میشوند. اینها طبقه کارگر را تشکیل میدهند. کارگرهای که در کارخانه‌های بزرگ کار میکنند و با دستگاه‌ها و ماشینهای مختلف سروکار دارند کارگرهای صنعتی هستند.

بقیه زحمتکشان، عده‌ای در دهات و عده‌ای در شهرها زحمت میکشند و زندگی بخور و نمیری را میگذرانند. در دهات علاوه بر کارگرهای کشاورزی که روزمزدی هستند، دهقان‌ها به کشت و کار مشغولند. در بعضی جاها دهقانها زمینهای کوچک و کمی دارند و ارباب بالای سرشان نیست ولی تا خرخره در قرض و بدهکاری به شرکت تعاونی و بانک و هزار دوز و کلک دیگرند و از عهدۀ خرج‌شان برنمی‌آیند. در خیلی از جاها همان حساب و کتاب ارباب و رعیتی قدیم هنوز وجود دارد. زحمتکشان دیگری هم در شهر به اتوبوس‌رانی و تاکسی رانی و دستفروشی و دکانداری و غیره مشغولند. به اینها هم دائماً "دولت، صاحبکار، شهربانی، سازمان امنیت و سرمایه‌دارها زور میگویند.

الف - فئودالیسم (روابط ارباب رعیتی)

میان طبقات مختلف طبقه کارگر و طبقه سرمایه دار طبقه های جدیدی هستند . این دو طبقه سابق " نبودند . مثلا " در ایران ۱۵۰ یا ۲۰۰ سال قبل نه کارخانه ای بود و نه گروه کارگرهای که توسط سرمایه داران استثمار شوند . شهرها فقط محل خرید و فروش اجنباس مورد احتیاج اهالی شهرها و یا چیزهای که تاجرها از خارجه می آورندند بود . بیشتر مردم در دهات رعیتی می کردند و به وسیله اربابها استثمار می شدند . مثل خیلی از دهات امروز ، اربابها زمینهای بزرگی داشتند که به رعیتها اجاره میدادند و یا رعیت ها آنها را نصفه کاری می کردند . دولت هم ، دولت خانها و اربابها بود . مواطن بود هر وقت رعیت ها جانشان به لب شان رسید و بساط ارباب را به هم ریختند قشون خودش را بفرستد تا آنها را بکشند یا به زندان بیاندازند . درست مثل کاری که الان با کارگرها می کنند .

در دهات یا رعیت بود یا خُرده مالکینی که زمینهای کمی داشتند ، و یا ارباب که زمینهای زیادی داشت و رعیت ها را مال خودش میدانست . در شهرها بغیر از تاجرها که جنس از خارج و یا از جاهای مختلف داخل می آورندند و می فروختند ، و بغیر از قشون و ماء مورهای دولت ، بقیه مردم به کارهای مختلفی مشغول بودند . در شهرها کارگاههای کوچک و مغازه هایی بودند که صاحبان این کارگاهها و مغازه ها در ساختن چیزهای مختلف اوستا بودند ، مثل نجاری و آهنگری و پیشه دوزی و مسکری و قصابی و اینجور کارها . اینها هنوز هم در همه شهرها و خیلی از دهات هستند . در این مغازه ها کارگاهها اوستاها خودشان کار می کردند و جنس خود را در بازار و یا جلوی همان

کارگاه و مغازه میفروختند. در بعضی از کارگاه‌ها اوستا شاگرد میگرفت که کمک و وردستش باشد تا جنس بیشتر بسازد. اگرچه این شاگردها شبیه به کارگرهای امروزی بودند، ولی چون بیشتر آنها بعد از چند سال پولی جمع میکردند و با کاری که یاد گرفته بودند خودشان اوستا میشندند، برای همین، "کاملاً" مثل کارگرهای دائمی امروزی که تمام عمرشان را باید کارگری بکنند نبودند (مثلًا "شاگردهای خیلی از مغازه‌ها و کارگاه‌های امروزی مثل مکانیک‌ها که پس از چند سال خودشان اوستا میشوند و شریک هم میشوند و مغازه یا کارگاه کوچکی باز میکنند). هر مغازه و یا کارگاهی یک چیز کامل میساخت و هر اوستا یا شاگردی یک جنس کامل، مثلًا "در نجاری: صندلی" و در آهنگری: بیل و کلنگ، و در مسکری: دیگ، و در پیشه دوزی: کفش. هر اوستا و کارگری در روز مثلًا "یک آفتابه، یا یک بیل یا یک جفت کفش میساخت.

این مغازه‌ها و کارگاه‌ها محصولات خودشان را در بازار و یا دم در کارگاه و مغازه میفروختند، یعنی برای خودشان جنس درست نمیگردند جنس را درست میگردند که بفروشند و با پول آن جنس‌های دیگر بخرند. آهنگر بیل و کلنگ و میخی که درست میگردند میفروخت تا برای خودش کفش و نان و لباس و این جوز چیزهای که احتیاج داشت بخرد. اما ذر ده اینطور نبود. در دهات رعیتها همه چیزشان را خودشان درست میگردند. وقت محصول، بغیر از سهم ارباب، بقیه آن نان رعیت‌ها بود. بقیه چیزها مثل گیوه و شال و شیر و پنیر و نمد و اینجور چیزها را هم هر خانواده خودش درست میگرد، فقط هر چه زیاد می‌آمد میفروختند و با آن اجناس دیگری که میخواستند میخریدند. برای همین در دهات رعیت‌ها برای زندگی و مصرف خودشان کار

میکردند و نه برای فروش . مخصوصاً این که برای فروش به مردم ساخته میشود کالا میگویند . پس مخصوصاً این که برای مصرف شخصی ساخته میشوند کالا نیستند مثلاً "رعیتی" که برای درست کردن نان خود و بذر سال آینده، گندم میکارهند کالا تولید نمیکند .

در آن زمان که اربابهای بزرگ و زمین راران و خانهای بزرگ دولت خود را داشتند و تقریباً "همه" مردم رعیت آنها بودند ، روابط بین ارباب و رعیتها بین روابط دیگری که وجود داشت (رابطه اوستا و شاکرد ، رابطه تاجر یا بازاری با اوستا) از همه مهمتر بود . برای همین ، این دوران را دوران فلودالیسم یعنی دوران ارباب و رعیتی میگوئیم . در جامعه فلودالی آنروز اگرچه اوستاهای و مغازه داران کار و زندگی‌شان ساختن اجنسی برای فروش بود ، ولی کار و زندگی اکثریت مردم (رعیت) تولید برای مصرف خودشان بود یعنی محصولاتشان کالا نبود . آن عده ای هم که اجنسی برای فروش می‌ساختند یعنی کالا تولید میکردند ، جدا جدا ، تک تک در مغازه ها و کارگاههای کوچک همه کار خودشان را میکردند . با وسائل خودشان ، یعنی نجار با آره و تیشه ای که داشت ، آهنگر با دم و چکشی که داشت این محصولات را می‌ساختند .

ب - صنایع کوچک و کارخانه های بزرگ :

کشورهایی که اکنون سرمایه داری هستند در گذشته دوران فلودالیسم را پشت سر گذاشته اند ، همان دورانی که شرکت را دادیم . اولین کشورها و جوامعی که سرمایه داری شدند کشورهای اروپائی بودند (انگلستان ، آلمان ، فرانسه) ، در این کشورها رفته رفته

تولیدبرای فروش محصول (یعنی تولیدکالا در کار و زندگی) حرفه افراد بیشتری شد.

بسیاری از کارگاههای کوچک بهم پیوستند و کارگاههای بزرگتری را بوجود آوردند که محصولات کاملتروپیچیده‌تری را درست میکردند، محصولات واجناسی که ساختمانشان از عهده یک کارگاه و یا یک مغازه برنمی‌آمد. مثلاً "ساختمان درشکه" که در آن چرم و چوب و آهن و پارچه بکار میرفت به تنها از عهد هیچ یک از کارگاههای دکانهای آهنگری، نجاری، چرم دوزی، و پارچه بافی برنمی‌آمد برای همین، کارگاههای بزرگتری بوجود آمد که در هر گوش آن تکه‌ای از درشکه ساخته می‌شد. این کارگاههای بزرگ با شریک شدن اوستاهای آهنگری و نجاری وغیره و یا به ابتکار یک آدم پولدار بوجود می‌آمدند. در این کارگاه‌های بزرگتر، کارگاهها و مغازه‌های کوچک سابق باهم همکاری میکردند. در این کارگاهها کارگر میگرفتند. کارگرهای این کارگاهها مثل کارگرهای امروزی مزد میگرفتند و دیگر هیچ وقت نمیتوانستند خودشان یک‌چنین مغازه‌ای باز کنند. این کارگرهای شاگردی از مغازه‌های کوچک فرق داشتند. اینها با ابزار و وسائلی که مال خودشان نبود کار میکردند در بعضی از این کارگاهها اوستاهای هم خودشان کار میکردند و ابزار و وسائل مال خودشان بود. اگرچه دیگر در این کارگاهها گروهی کارگر کار میکردند ولی این کارگاهها با کارخانه‌ها و کارگاههای امروزی فرق داشتند. این کارگاهها صنایع کوچک آن زمان بودند.

احتیاجی که این کارگاهها به کارگر داشتند باعث میشده که رعیت هائی که از جور و ستم مالک فئودال جانشان بلب رسیده بود هر طور که هست به شهر بیایند و کارگری کنند. اگرچه این کارگران بوسیله صاحب کارگاهها و اوستاهای استثمار میشدند ولی به حال این زندگی

از بندگی و رعیتی برای ارباب فئودال بهتر میدانستند. این باعث شد که رعیت‌های دیگری که در دهات رعیتی میکردند شورش‌ها و طغیانهای زیادی بر ضد روابط ارباب و رعیتی بکنند. تاجرها و دلال‌هائی هم که با صاحبان کارگاه‌ها و صنایع کوچک شریک و همدست بودند و اجناس آنها را بجاهای دیگر و شهرهای مختلف میبردند و میفروختند، میخواستند که این محصولات را به رعیت‌ها بفروشند؛ و حالا که صنایع کوچک بیشتر تولید میکردند دیگر باندازه فروش سابق راضی نبودند و میخواستند رعیت‌ها هم محصول، خرید و فروش بکنند، نه اینکه همه چیزشان را به علت روابط ارباب و رعیتی خودشان بسازند. برای همین، صاحبان صنایع کوچک و تاجرها به دولت، که دولت فئودال‌های ارباب بود اعتراض کردند و در شهرها، و اگر دستشان میرسید در دهات، بر ضد اربابها و دولت شورش و اعتصاب راه می‌انداختند و با اتحادیه‌ها و احزابی که می‌ساختند رعیت‌ها و کارگرهای صنایع کوچک را هم با خودشان بر ضد زمینداران ارباب همدست میکردند. اربابهای فئودال که هم رعیت‌ها بیشان گروه گروه بشهر میرفتند تا در کارخانه‌ها کار بکنند، و هم آن رعیت‌هائی که باقی مانده بودند بر ضدشان اعتراض میکردند و زمین میخواهند و هم تاجرها و صاحبان صنایع کوچک بر ضدشان کار میکردند، دیگر نمیتوانستند مثل سابق وضع را ادامه دهند. خیلی از اینها زمین‌هایشان را به رعیت‌ها فروختند بعضی دیگر اجازه دادند. رعیت‌هائی هم که دستشان به دهنشان میرسید توانستند زمین بخرند یا اجاره کنند. با این‌پول ارباب‌ها بکارهای جدیدی مثل ساختن کارگاه‌های بزرگ‌تر دست میزدند. بعضی رعیت‌هائی که صاحب زمین می‌شدند و ضعشان خوب می‌شد و خیلی بیشتر از مصرف خودشان محصول بدست می‌آوردند و آنرا میفروختند.

و با پولش اجناس لازم را می خریدند یعنی کالا تولید میکردند یا
میشود کفت محصولاتشان کالا میشد .
باينصورت اين تغييرات انجام میشد :

اولا" - کارگرها زياد میشند و برای طول عمر کارگری میکردند
یعنی رفته رفته طبقه کارگر که نقش مهمی در امر تولید ملت داشت
بوجود می آيد .

ثانيا" - صاحبان صنایع کوچک بوجود می آمدند . اوستا های
سابق به هم می پيوستند و کارگاههای بزرگتر بوجود می آوردن و يا
فئودالهاییکه زمینها را اجاره داده یا فروخته بودند باينکار دست
میزدند .

ثالثا" - روابط ارباب رعيتی و قدرت طبقه فئودال ضعیف میشد
و قدرت صاحبان صنایع که رعيت ها و دهقانهای جدید و کارگرها
را با خود متحد کرده بود و روز بروز بیشتر میشد . تولید محصول برای
فروش (تولید کالائی) رواج میگرفت .

این اتفاقات که در کشورهای اروپائی می افتاد ، از حدود ۳۵۵ سال قبل شروع شد . هر چه کارگاههای بزرگتر و بیشتر بکارهای مختلف
می پرداختند و با اختراعات و اکتشافات علمی که صورت میگرفت ابزار
تولید را جدیدتر و بهتر میکردند ، بهمان اندازه هم روابط ارباب و
رعيتی و قدرت طبقه فئودال رو به ضعف میرفت تا موقعیکه در هر کدام
از این کشورها بالاخره طبقه جدید سرمایه داران به پشتیبانی کارگران
و دهقانان و رعيت ها موفق شدند بزرور ، قدرت را از فئودالها و دولتشان
بگیرد و دولت خود را روی کار بیاورد . این کار که در کلیه کشورهای
سرمایه داری انجام شده است باعث شد تا حکومت سرمایه داران و
دولت سرمایه داری روی کار آید و قدرت فئودالها کامل " از بین برود .

بهمین صورت هم روابط ارباب و رعیتی از میان میرفت و دهقانها صاحب زمین و یا اجاره کنندگان زمین و یا کارگران بی‌زمین میشند و فئودالهای سابق به سرمایه داران جدید تبدیل میشند. باین صورت کارخانه‌های امروزی که گروه گروه کارگر در آنها کار میکنند، بوجود آمد و حکومت سرمایه داران بوسیله دولتشان فرمانروائی را بر این جوامع شروع کرد.

پس در جوامع سرمایه داری اینها وجود دارد:

اولاً " – طبقه کارگر بدون داشتن هیچگونه ابزار تولید داعماً نیروی کار خودش را میفروشد.

ثانیاً " – رابطه سرمایه داری، یعنی خرید و فروش نیروی کار، بین سرمایه دارها و کارگرها مهمترین رابطه را تشکیل میدهد.

ثالثاً " – حکومت و دولت، مال سرمایه دارانست و تمام قوانین و قشون و شهربانی در خدمت سرمایه داران و روابط سرمایه‌داریست.

رابعاً " – تولید محصول برای فروش و نه برای مصرف شخصی بیشتر و بیشتر میشود. تولید کالائی گسترده میگردد.

ج – تولید اجتماعی و مالکیت سرمایه داری:

در دورانی که هنوز صنایع کوچک داشت جان میگرفت و طبقهٔ جدید سرمایه دار و بهمراه طبقهٔ جدید، کارگر کم کم بوجود می‌آمد، همیشه و همه جا روابط ارباب و رعیتی مزاحم رشد آن بود. روابط ارباب و رعیتی که رعیت‌هار ابزور در دهات نگه میداشت، اولاً " نمی‌گذاشت باندازهٔ کافی نیروی کاری که صنایع کوچک جدید احتیاج داشت با آنها برسد، ثانیاً " روابط ارباب و رعیتی در دهات فقط باندازهٔ نان رعیت‌ها

از محصولی که کاشته بودند برایشان باقی میگذاشت، تولید را برای مصرف شخصی کرده بود و برای همین خرید و فروش اجناسی که صنایع کوچک میساختند بخوبی انجام نمیگرفت. اکثریت مردم یعنی رعیت‌ها همه چیز را خودشان درست میکردند و خیلی کم به خرید و فروش اجناس می‌پرداختند، برای همین سرمایه دارها با فئودالها دشمن شدند و میخواستند بجای روابط ارباب رعیتی روابط سرمایه داری، یعنی روابط خرید و فروش نیروی کار را مهمترین رابطه در کشور بگذارند. و بالاخره سرمایه دارها تشکیلات، یعنی اتحادیه‌ها و حزب خودشان را بوجود بیاورند و با وعده و عیدهایی که به کارگران و دهقانان در مورد آزادی زمین دادند توانستند آنها را هم با خودشان همدست کنند و در کارشان پیروز بشوند.

فرق بین صنایع کوچک گذشته و صنایع جدید در چیست؟ مهمترین فرقی که صنایع جدید یعنی کارخانه‌های بزرگ یا ماشینهای جدید، با صنایع کوچک یعنی کارگاههای کوچک و معازه‌های اوستاها دارند، در اینستکه:

"ولا" — تولید کنندگان در صنایع کوچک یعنی اوستاها، خودشان صاحب وسائل تولید بودند و خودشان کار میکردند و فقط از شاگرد برای کمک استفاده میکردند که این شاگردها هم دائمی نبودند. خلاصه: هم وسائل تولید و هم نیروی کار از خودشان بود. ولی در کارخانه‌های امروزی وسائل تولید یعنی ماشینها و کارخانه و غیره مال سرمایه دار است و کارگرها مزد میگیرند و روی آن کار میکنند یعنی تولید کنندگان که کارگران باشند هیچ سهمی در وسائل تولید ندارند.

"ثانیا" — در صنایع کوچک، اوستاها با وسائل خودشان کار میکردند

و اجناسی را که می‌ساختند برای همین مال خودشان بود. ولی در کارخانه‌های امروزی گروه گروه کارگر با وسائلی که مال سرمایه دار است تولید می‌کنند، و محصول و جنسی را که می‌سازند سرمایه دار می‌گیرد. یعنی حاصل رنج تولید کننده را سرمایه دار غصب می‌کند. "ثالثاً" – در صنایع کوچک، کارگاه‌ها و مغازه‌ها کوچک و جدا جدا بودند و هر اوستائی در مغازه اش چیز می‌ساخت. ولی حالا در کارخانه‌های بزرگ گروه گروه کارگر با هم و با کمک یکدیگر محصولات کارخانه را می‌سازند.

برای همین است که می‌گوشیم سرمایه داری با درست کردن کارخانه‌های بزرگ و استخدام گروه گروه کارگر، هم تولید را از وضع تک تکی و انفرادی در می‌آورد و هم ابزار و وسائل تولید را در اختیار دسته‌های بزرگ کارگرها می‌گذارد، ولی هم محصول تولید (یعنی اجناسی که کارگران تولید می‌کنند) را غصب می‌کنند و هم اختیار ابزار تولید دست اوست. یعنی می‌شود گفت: سرمایه داری تولید و ابزار تولید را اجتماعی می‌کند ولی محصول و مالکیت ابزار تولید را به اختیار عده محدودی زورگو و مفتخار در می‌آورد. سرمایه‌دارها چون ابزار تولید را گرفته‌اند و چون محصول را غصب می‌کنند می‌توانند کارگرها را استثمار کنند. پس اختلاف بزرگ طبقه کارگر و طبقه سرمایه‌دار در جامعه سرمایه داری همین است: تولید اجتماعی و غصب محصول بوسیله سرمایه داران و یا ابزار تولید اجتماعی و مالکیت خصوصی سرمایه دارها بر آنها. برای همین است که طبقه سرمایه‌دار دشمن طبقه کارگر است.

"قبل‌اً" که طبقه سرمایه‌دار دشمن فئودال‌ها بود و روابط سرمایه‌داری

را بجای روابط ارباب و رعیتی میخواست، توانست با درست کردن تشکیلات یعنی اتحادیه‌ها و حزب خودش و همdest کردن کارگرها و رعیت‌ها و دهقانها با خودش فئودالها را بзор شکست بدهد، طبقه کارگر هم حتّماً میتواند با بوجود آوردن، تشکیلات یعنی اتحادیه‌ها و حزب خودش و همdest کردن بقیه زحمتکشان حکومت و دولت سرمایه دارها را بзор از بین برد و حکومت و دولت و روابطی که میخواهد بر سر کار بیاورد.

سؤال:

- ۱- آیا همیشه طبقه کارگر و طبقه سرمایه‌دار وجود داشت؟ قبل از آن چه روابطی مهمترین روابط در اجتماع ایران بود؟
  - ۲- سرمایه داری در کدام کشورها اول شروع شد؟
  - ۳- اختلاف صنایع کوچک با فئودالها چه بود؟
  - ۴- چه موقع محصول تولید شده، کالا و چه موقع کالا نیست؟
  - ۵- چطور شد که قدرت فئودالها و روابط ارباب رعیتی ضعیف شد؟
  - ۶- سرمایه داران چگونه توانستند فئودالها را شکست بدنهند و روابط مطابق میلشان را مهمترین روابط در اجتماع بنند؟
  - ۷- مهمترین اختلاف بین صنایع کوچک و صنایع بزرگ امروزی چیست؟
  - ۸- اختلاف طبقه کارگر و طبقه سرمایه دار در جامعه سرمایه داری چیست و بالاخره چه خواهد شد؟
-

۲- سرمایه داری در کشور ما:

دیدیم در کشورهاییکه حالا سرمایه داری هستند چطور صنایع بزرگ از جمع شدن صنایع کوچک بدور هم و استفاده از وسائل تولید جدید بوجود آمد و گروه گروه کارگران را بکار گرفت. دکانهای و مغازه‌های کوچکی که اوستاها در آن بودند کم کم به کارگاههای بزرگتر یعنی به صنایع کوچک تبدیل شد و بالاخره با زیاد کردن کارگهای ضعیف کردن فئودالها و استفاده از علم و صنعت جدید، ملتها سرمایه داری را بوجود آورد، اولین کشورهاییکه این تغییرات در آنها اتفاق افتاد کشورهای اروپائی بودند. این کشورهای وقتیکه سرمایه داری شدند و توانستند محصولات خیلی زیادی برای فروش تولید بکنند، مقداری از محصولات اضافی شانرا هم به کشورهای دیگر میبردند و میفروختند. این محصولات وقتی به کشورهاییکه هنوز سرمایه داری نشده بودند میرفت باعث ناراحتی صاحب کارگاهها، اوستاها و صاحبان صنایع کوچکی که در این کشورها داشتند پا میگرفتند، میشد چون نمی‌توانستند با این محصولات مرغوب و ارزانی کماز کارخانه‌های بزرگ و جدید کشورهای اروپائی در آمده بود رقابت کنند. برای همین اوستاها و صاحبان صنایع ضعیف میشدند و این باعث خوشحالی فئودالها یعنی اربابها میشد، چون میتوانستند رعیت‌های خودشان را نگاه بدارند و دولت و حکومت خودشان را در مقابل صاحبان صنایع کوچک و کارگاهها حفظ کنند. برای همین فئودالها راضی با مدن محصولات کشورهای سرمایه داری بودند و دولت اربابها اجازه خرید و فروش وارد کردن آنها را میداد. کشورهای سرمایه داری هم محصولات بیشتری به این کشورها می‌ورددند و میفروختند و کم کم در

در این کشورها قدرت میگرفتند و چون قشون و اسلحه های بزرگ و زیادی داشتند حتی بعضی از این کشورها را هم بزور میگرفتند مثلاً "انگلستان، هندوستان را مستعمره خودش کرده بود، فرانسه الجزیره و ویتنام را. در بعضی جاهای این کشورهای سرمایه داری آنقدر نفوذ و قدرت داشتند که احتیاجی به بزور گرفتن آنجا را نداشتند و هرچه میخواستند از دولت و حکومت آنجا میگرفتند. و یا چون در بعضی جاهای دویا چند تا از این کشورهای سرمایه داری باهم شریک بودند هیچکدام از ترس دیگری نمیتوانست آنجا را بزور جزو خودش کند. مثلاً انگلستان و روسیه تزاری از ۲۵۵ سال قبل بر سر ایران با هم رقابت میکردند و چون دولت و حکومت فئودالهای ایران با هر دو راه میآمد و به هر دو هر چه که میخواستند میداد، روسیه و انگلستان هیچکدام ایران را رسماً "جزو خودشان نکردند، برای همین ایران مستعمره انگلستان و روسیه تزاری نبود بلکه یک کشور نیمه مستعمره، یعنی شبیه مستعمره بود که همه کشورهای استعمارگر مثل انگلستان و روسیه تزاری و حتی فرانسه و هلند هم از آن استفاده میکردند، کشورهای استعمارگر محصولات شان را اوردنده میفروختند. و باین صورت اوستاها و صاحبان صنایع و کارگاهها را بیچاره میکردند. نفت را از زیر خاک در میآوردنده و میبرندند، از دولت و حکومت فئودالها باج میگرفتند و این زورگوهای بی عرضه هم که فقط زورشان به مردم میرسید بزور از مردم مالیات و خراج بیشتر میگرفتند. کشورهای استعمارگر هر وقت هم که میخواستند تکه ای از مملکت ما را که بدردشان میخورد برای خودشان جدا میکردند، مثلاً "روسیه تزاری تکه ای از آذربایجان در شمال و انگلستان تکه ای از بلوچستان و خراسان را برای خودشان برداشتند.

اینکارها و این بلاهاییکه کشورهای سرمایه داری استعمارگر بر سر مملکت ما و مردم ما درمیآوردند باعث ناراحتی و بدبختی مردم شده بود . رعیت‌ها و صاحب‌کارگاهها و مغازه‌ها و تاجرهاشی هم که محصولات اینها را میفروختند و کسب و کارشان به اضافه محصول رعیت و این کارگاهها بستگی داشت از این وضع جانشان به لب رسیده بود ، همه مردم ، یعنی رعیت‌ها ، اوستاها و شاگردها و بازاریها به دولت و حکومت فئودالها که دست استعمارگرها را باز میگذاشت و دائم به مردم فشار می‌آورد اعتراض میکردند ، تا اینکه بالاخره مردم دست به اسلحه برداشت و بر ضد قلدری واستعمارکه دربار مسئولش بود ، شورش کردند . در هم‌جا ، تبریز و همه آذربایجان و تهران و گیلان و اصفهان و فارس مردم بر ضد دربار شاهکه مسئول تمام این بدبختی‌ه بود و همیشه طرفدار استعمارگرها و فئودالها بود بلند شدن و ملکت را مشروطه کردند و قرار شد که قانون و حساب و کتاب کشور دست مجلس و نماینده‌های واقعی مردم باشد . اما چون فئودالها و درباریها و خارجی‌ها متحدتر و مشکل‌تر و برای همین قوی تربودند ، بالاخره اوضاع را به نفع خودشان برگرداندند و باز همان آش شد و همان کاسه . بعد بغير از کشور روسیه که در آن کارگرها و دهقانها قادر ترا بзор از دست سرمایه دارها درآوردند و کشورشان را محل کمک و پشتیبانی از کارگرها و همه زحمتکشان کشورهای دیگر کردند ، کشورهای سرمایه داری مثل گذشته به غارت ایران مشغول شدند و وکیل و وزیر دست‌نشانده خودشان را روی کار آوردند . مثل گذشته حکومت و دولتهاشیکه در ایران بود باب دندان استعمارگران رفتار میکردند و هر چه میتوانستند به مردم فشار می‌آورند ، فقر و بدبختی مردم باعث شده بود که برای لقمه نانی حاضر به هر کاری بشوند . برای همین

کشورهای سرمایه داری که میدیدند کارگر با مزدخیلی ارزان زیاد است خودشان شروع کردند شریک شدن با درباریها و پولدارهای ایران و کارخانه درست کردند، دولت و حکومت هم که مطابق میلشان هرچه احتیاج داشتند برایشان فراهم میکرد. کارخانه‌های که این‌همه درست میکردند و دخل و تصرفی که در قوانین وضع کسب و کار میکردند باعث ناراحتی بیشتر و بدبختی باز هم بیشتر اوستاها و صاحبان کارگاهها میشد و جلوی پیشرفت کارشانرا میگرفت و دیگر اینها نمیتوانستند مثل آنطور که در کشورهای سرمایه داری اروپائی اتفاق افتاد نیروی مهم و قوی بشوند و کارگاههای بزرگتر بوجود بیاورند. کارخانه‌ها و ماشین‌آلاتی که کشورهای سرمایه داری با نفوذ و غارتی که میکردند به مملکت وارد کردند باعث شد که بعضی از پولدارها و بعضی از اربابها هم به تقلید اینها کارخانه و کارگاههای بزرگ بسازند و به سرمایه دار تبدیل شوند. این سرمایه دارهای ایرانی با سرمایه دارهای خارجی شریک نیستند و برای همین از قدرت گرفتن و قوی شدن اینها ناراضی اند چون بازار اینها را کسد میکنند. برای همین با دولت و حکومت که به دستور سرمایه داران خارجی آب میخورد و بنفع شریکهای ایرانیشان و اربابهای درباری و سرمایه دارهای خارجی کار نمیکنند مخالف اند و جانشان از زوری که دولت آنها میکوید به لبان رسیده است.

برای همین می‌بینیم که در ایران اوضاع به شرح زیر شده است:
اولاً " – کارگهای زیادی که در کارخانه‌های سرمایه دارهای ایرانی کار میکنند، نقش خیلی مهمی در تولید مملکت دارند و یک طبقه مهم و نیرومندی را تشکیل میدهند.
ثانیاً " – در خیلی از دهات فئودالها زمینها را به رعیت‌ها

اجاره داده یا فروخته و بکارهای دیگر مشغولند و حالا دولت بجا یشان
دهقانان را می‌چاپد. و در خیلی از دهات اوضاع بهمان شکل سابق
است.

"ثالثا" - اوستاهای مغازه‌ها و کارگاهها بهمان شکل سابق مثل
۱۵۰ سال پیش بکار مشغولند و سرمایه دارهای ایرانی که کارخانه و
کارگاههای بزرگ و ماشین و وسائل جدید و بزرگ دارند هم مثل آنها
ناراضی می‌باشند و قبیح محصولات و نفوذ و دخل و تصرف سرمایه دارهای
خارجی و شریکهایشان هستند.

"رابعا" - دولت شده است دولت اربابهای درباری و گردان گلفت
و طرفدار سرمایه دارهای خارجی و شریکهای ایرانی آنها.

برای همین می‌بینیم که از یکطرف کارگرهای ایران در کارخانه‌ها
و کارخانجات بزرگ با ماشینها و ابزار و وسائل تولید جدید سروکار
دارند و دستجمعی تولید می‌کنند (مثل پالایشگاه آبادان و تهران،
پتروشیمی بندر، کارخانه ذوب آهن، ماشین سازی اراک و تبریز) و
هم عده زیادی از کارگران در کارخانجات کوچکتر و کارگاههای بزرگ
دستجمعی تولید می‌کنند (کارخانجات قندوسیمان و پارچه، دخانیات،
راه آهن، جاده سازی ها . . .) و از طرف دیگر عده زیادی شاگرد
در مغازه‌ها و کارگاههای کوچک زیر دست اوستاهامشغول بکار تولید
در گروههای چند نفری هستند (کارگران قالیافی، آهنگری ها،
جوراب بافی ها، نجاری ها، نانوایی ها، تراشکاریهای کوچک،
مکانیکی ها). همچنین می‌بینیم که کارخانجات سرمایه دارهای
ایرانی وجود دارد (بعضی کارخانجات پارچه بافی و نخ سازی و
کفش سازی و لوازم پلاستیکی) ولی خیلی بیشتر از اینها کارخانجات
سرمایه داران خارجی و شریکهای ایرانیشان بازار آنها را کسد

میکنند (مثل اتومبیل سازی ناسیونال، شورولت، کارخانجات آزمایش، ارج، ایرانا، پپسی کولا، توشیبا) .

همچنین می بینیم که نصف بیشتر رعیت ها، زمین کوچک و کمی بهشان رسیده ولی مثل سابق و بدتر از آن گرفتار آند و خرچشان به جائی نمیرسد. زمین و قرضها و بیکاری و بی جائی پاکیرشان شده و یک پاپشان در شهر است که عملگی و فعلگی بکنند و یک پاپشان درده که محصول شکم خود و خانواده شان را در آورند و قرض شرکت تعاونی و بانک عمران را بدنهند. فقط عده کمی از آنها زمین باندازه کافی دارند و مجبور به عملگی و آمدن به شهر نیستند و دستشان به دهانشان میرسد. از طرف دیگر می بینیم که در بقیه دهات، اربابها بهمان شکل سابق، رعیت دارند، همان ارباب و رعیتی سابق برقرار است. بیشتر این اربابها درباری هستند (مثل علم وزیر دربار که به درک واصل شد، شاهپورها و خواهرهای شاه و خودشاه) و شریک سرمایه دارهای خارجی هم شده اند و بخاطر شراکتشان هر روز خون سیریزند و مثل زالو خون مردم را میکنند. خیلی از اربابها هم زمینهای خوبشان را نگه داشته اند و یا رعیت دارند یا کارگروز- مزدی گرفته اند.

دولت هم پشتیبان اربابهای درباری شریک سرمایه دارهای خارجی شده است و با سازمان امنیت و شهربانی وزاندار مری و توب و تفنگ بجان کارگر و دهقان و رعیت و دانشجو و بازاری و کاسب و شاگرد افتاده که همه را در مزرعه و کارخانه ها و دکان و مدرسه و مسجد، به زیر لگد چکمه های اربابش بیاندازد. دولت که خودش هم ارباب و سرمایه دار بزرگ است، حالا مثل دربار، رعیت و دهقان و کارگر را یکجا استثمار میکند. در کارخانه های دولتی (ذوب آهن اصفهان،

معدن مس کرمان و راه آهن، پالایشگاه آبادان، پالایشگاه تهران، کارخانجات دخانیات و سیمان و قند و شیلات و بندر و ماشین سازیهای تبریز و اراک . . .) رمق کارگرها را میکشد و در دهات جان دهقانها و رعیت‌ها را میگیرد (شرکتهای تعاونی و بانکهای ملی و عمران و شرکتهای زراعی) یا اینها را به اربابها و سرمایه دارهای خارجی و شرکهای ایشان اجاره میدهد یا خودش روی دوش رعیت و کارگرودهقان سوار میشود و در آمدش خرج بریز و بپاش و رشو و دزدی مدیر کلها و وزیرها و خرج جشنیهای خودش و دربار و خرج توب و تفنگ‌وسازمان امنیت آدمکش و قاتل میکند .

برای همین می‌بینیم که در کشور ما مثل کشورهای سرمایه داری تولیدات بزرگ و اجتماعی وجود دارد و طبقه کارگر بزرگ و کارگران صنعتی زیادی وجود دارند و مثل کشورهای سرمایه داری تولید برای فروش، یعنی تولید کالا مهتر از تولید برای مصرف شخصی شده است و سرمایه دارها شده‌اند یک طبقه که گردن کلفتها ایشان و شرکهای سرمایه داران خارجی در دولت هم دست دارند و حکومت میکنند هم اینکه روابط ارباب و رعیتی در خیلی دهات مثل سابق دست نخورده مانده و در خیلی دیگر هنوز وجود دارد و تنها ارباب شده دولت و رعیت شده دهقانی که دلش را به قباله نامه زمین خوش کرده و فقط عده خیلی کمی از دهقانان زمین دارند و اختیار دارکار و زندگی خودشانند و مقداری محصول بیشتر از مصرف خودشان تولید میکنند. هم اینکه هنوز مغازه‌ها و کارگاههای کوچک برای تولید و مبادله کالا در هر کوچه و خیابان و شهر و دهی هستند و خیلی از زحمتکشهاشی شهری هم که در اینجاها کار میکنند. یا شاکرد و یا اوستای بی‌چیزهستند (آهنگرها، مکانیکی‌ها، نجاری‌ها . . .) اینها جداجدا

و در گروههای چند نفری مشغول بکارند.

برای همین است که میگوئیم در کشور ما هم طبقه کارگر باید سر دسته طبقات دیگر بشود، با وجود آوردن اتحادیه‌های واقعی، خودش خود را مرتب و منظم کند. با بوجود آوردن حزب طبقه خودش، هم مبارزات خودش را بر ضد حکومت و دولت با نقشه و با حساب کند، و هم بقیه زحمتکشان مخصوصاً "رعیتها و دهقانان و شاگرد هارادر" خودش جمع کند و قبل از آنکه تکلیف خودش را با سرمایه داری بیاورد تکلیف کند و روابط دلخواه خودش را بجای روابط سرمایه داری بیاورد تکلیف آنها را با اربابها و دولت و سرمایه دارهای خارجی یکسره کند و دولت فعلی اربابهای شریک سرمایه دارهای خارجی و نوکران ایرانیشان را از بین ببرد و دولت همه زحمتکشان را که اختیارش دست خودش است بوجود بیاورد و کشور ما را به کشور مستقل همه زحمتکشان تبدیل کند.

سؤال:

- ۱- چرا ورود محصولات خارجی که از حدود ۱۵۰ سال پیش به ایران شروع شد باعث ناراحتی اوستاها و صاحبان کارگاهها و باعث خوشحالی فئودالها و ارباب‌ها می‌شد؟
  - ۲- دربار و دولت آن زمان چه کاری در مقابل سرمایه‌دارهای خارجی میکرد؟
  - ۳- چطور شد که مردم بزور، مملکت را مشروطه کردند؟ چه طبقاتی از مردم موافق این کار و چه کسانی مخالف آن بودند؟
  - ۴- چرا سرمایه‌دارهای خارجی خودشان مستقیماً "شروع کردند" به ساختن کارخانه و دخل و تصرف در امور مملکت؟
  - ۵- سرمایه‌دارهای ایرانی که کارخانه و کارگاههای بزرگ دارند چطور بوجود آمدند و چرا با نفوذ سرمایه‌دارهای خارجی مخالفند؟
  - ۶- کشور ما از چه نظر مثل کشورهای سرمایه‌داری شده است و از چه نظر مثل صد سال پیش است؟
  - ۷- کارگران چه باید بکنند؟ و چرا باید بقیه زحمتکشان را با خودشان متحد کنند؟
-

مطالبی خش دوم: کالا، کار

- خلاصه بخشن اول (پیدایش سرمایه داری)

تولید کالائی در جامعه سرمایه داری

الف - کالا چیست و چه ارزشی دارد؟

ارزش مصرف

ارزش عمومی

کالا

ب - زحمت و انواع آن

- موذیگری کالا در جامعه، تولید کالائی :

موذیگری کالا در چیست؟

کالا، ارزش کالا

- خلاصه این جزو.

پیشگفتار

ما در بخش اول این قسمت خیلی خلاصه به نوع تولیدی که "قبلان" در جوامع سرمایه داری، (قبل از اینکه سرمایه داری بشوند) و هم چنین به مناسبات میان طبقات و کروههای مختلف مردم بربایه آن نوع تولید آشنا شدیم ، (رابطه بین رعیتها و روابطهای اوتاها و فئودالها ، و ...) . چگونگی تکامل جامعه از این نوع تولید و این نوع مناسبات تولیدی به سرمایه داری را هم فهمیدیم ، اینها همه برای شناختن تاریخچه پیدایش طبقه خودمان و دشمنان ما لازم بود . چون هدف ما فهمیدن وظائف خودمان و آن کارهایی است که برای رسیدن باین هدف باید انجام دهیم ، برای همین باید میدیدیم

که در کشور ما چه نوع تولید و چه نوع مناسبات تولید و چه طبقاتی وجود دارند، و دشمنان فوری و فوتی طبقه کارگر و همه زحمتکشان کدامند و متعددین او چه کسانی هستند. اما دانستن اینها برای پیشبرد کارمان کافی نیست، علاوه بر این باید بدانیم که چگونه بسوی هدفمان پیش برویم و مهمترین چیز برای دانستن این، شناختن مشکلات و دامها ئیست که طبقه حاکمه برای جلوگیری مابوجود آورده است. آگاهی داشتن بر این مشکلات و دامها و متشکل کردن و آگاه کردن بقیه کارگران از طرق مختلف، برای مقاومت در مقابل زورگوئی ها و تجاوزات دائمی سرمایه داران، برای دفاع از نیروی کارشان در مقابل قید و بندسرمایه، برای بوجود آوردن حزب همه کارگران، برای حمله به تمام آن چیزهایی که قبل از سرمایه داران و روابط دلخواه آنها دست و پای کارگران و همه زحمتکشان را گرفته است، (باقیمانده های فئودالیسم و روابط ارباب و رعیتی آن، چه آنجائی که خیلی روشن هنوز در بسیاری از دهات هنوز باقیست، چه در بقیه دهاتی که وجودش سبب ورشکستگی دهقانان شده است چه در سطوح بالاتر در آنجاهایی که بقایایش را در قلدری و زورگوئی حکومت و دارو و دسته اش می بینیم و همچنین نفوذ و دخل تصرف سرمایه داران خارجی و شرپکهای ایرانیشان در اقتصاد و سیاست و در تمام جوانب زندگی مردم ما، آنها همه استثمارگران صاحب قدرت را پشتیبانی میکنند و به آنها توپ و تانک و تفنگ برای کشتن وزندانی کردن مردم میدهند که معدنهای و چاههای نفت مملکت را می چاپند، کارگر و دهقان را در کارخانه ها و مزارع بهبند میکشند و استثمار میکنند و با کمک وردستهای ایرانیشان ایران را به چنین روزی انداخته اند)، شناخت این مشکلات و حمله به آنها اولین قدم بسوی راهی ما و همه زحمتکشان است. برای از بین هر دن چنین موانعی طبقه کارگر در درجه اول

می بایست خودش را مرتب و منظم کند تا یک نیروی مهم و یکپارچه شود . باید حزب خودش را داشته باشد تا یک نیروی مهم سیاسی بشود که ادعای رقابت و مبارزه بادیگران نیروهار ابتواند داشته باشد و نشان دهد که از بقیه قویتر ، محکمتر و با عرضه تر است و بتواند با همدست کردن بقیه زحمتکشان شهر و دهات بساط دولت و دربار سرمایه دارهای خارجی ، شریکهای ایرانی آنها ، و تمام اربابها وزمینداران فئودالی که از تصدق سرمایه دارهای خارجی و شراکت با آنها به استثمار زحمتکشان ادامه میدهند داغان کند .

بخش دوم این جزوه برای دانستن آن چه که برای اینکار لازم است نوشته شده .

بخش دوم - کالا و کار

خلاصه بخش اول (پیدایش سرمایه داری) :

از مطالعه بخش اول این جزوه یاد گرفتیم :

۱ - در زمان فئودالیسم (که کشورهاییکه الان سرمایه داری هستند موقعي در آن بودند) یعنی در زمان ارباب و رعیتی ، اکثریت مردم یعنی رعیت ها فقط سهم بخور و نمیری نصیبیشان میشد و بقیه را مالک تصاحب میکرد . در دهات رعیت ها همه چیز هاییکه برای زندگی فقیرانه خود لازم داشتند ، خودشان تهییه میکردند . یعنی اکثریت مردم رعیت ها بودند و مهمترین نقاط تولیدی این کشور یعنی دهات دور از خرید و فروش و مبادله محصولاتشان با یکدیگر بودند .

این خرید و فروش و مبادله کار و زندگی و حرفه آنها نبود. اما در شهرها و بعضی دهات کارگاهها و مغازه هائی بودند که برای فروش و معامله، جنس میساختند، یعنی اجناس و محصولات کارشان کالا میشد. این نوع تولید کم کم زیاد شد تا اکثریت جامعه را دربرگرفت.

۲ - در ابتدا این کالاها در مغازه ها و کارگاههای کوچک و جداجدا بوسیله اوستاها بی کدو سائل وابزار تولید مال خودشان بود. تولید میشد. شاگردها برای آنکه روزی اوستا شوند، هر کدام مدتی پیش اوستاها کار میکردند. یعنی هم تولید در کارگاهها و مغازه های کوچک یک یا چند نفری انجام میشد و هم ابزار تولید به افرادی که کار میکردند و تولید میکردند تعلق داشت. یعنی هم تولید و هم مالکیت ابزار تولید انفرادی و شخصی بود.

۳ - با توسعه یعنی زیاد شدن تولید کالائی "تولید، اجتماعی تر شد یعنی گروههای بزرگتری در کارگاههای بزرگتر و کاملتری به تولید می پرداختند. ولی حالا دیگر ابزار تولید همیشه به کسانی که کار میکردند (اوستاها و شاگردها و کارگرانی که حالا در کارگاههای بزرگتر کار میکردند) تعلق نداشت.

۴ - با توسعه بازهم بیشتر تولید کالائی و پیش رفتن آن، تولید در کشورهای سرمایه داری باز هم بیشتر و بیشتر اجتماعی شد. گروهها و دسته های بزرگ کارگران که فقط نیروی کار برای درآوردن نان خود دارند در کارگاهها و کارخانه های بزرگ با هم کار میکنند، ولی ماشینها و ابزار تولید به آنها تعلق ندارد و مالکیت ابزار تولید شخصی و انفرادی مانده است یعنی مال سرمایه دار است. هم تولید اجتماعی شده است، هم ابزار تولید اجتماعی شده اند (کارگران بروی ماشینها و دستگاههای بزرگی کار میکنند و این ماشین ها ابزار تولیدی برای

کروه کارگران است که یک محصول معین میسازند) . ولی ابزار تولید مالکیت خصوصی دارد یعنی مال سرمایه دار است .

از آنچه که یاد گرفته ایم نتایج زیر را میتوانیم بگیریم :

۱ - تاریخ پیدایش و رشد سرمایه داری، تاریخ پیدایش و رشد تولید کالائی است . یعنی می بینیم که هر چه تولید برای مبادله و خرید و فروش بیشتر میشود ، کارگاههای بزرگتر و مشخص تری بوجود می آیند (یعنی اجناس کاملتر و بهتری میسازند) . ماشین و دستگاههای بهتر و جدیدتری یعنی ابزار تولید جدیدتری اختراع میشود سرمایه دارها برای منفعت بیشتر از آنها استفاده میکنند . کارگرهای بیشتر و کروههای بزرگتری در کارخانه ها و کارگاهها کار میکنند .

۲ - بهمین دلیل هر چه تولید اجتماعی تر و ابزار تولید اجتماعی تر میشوند ، تولید کنندگان (یعنی کارگرها) بیشتر از ابزار تولید جدا میشوند . یعنی دیگر تولید کنندهای که کالا میسازد (جنس برای فروش و معامله میسازد) با ابزار تولید خودش کار نمی کند بلکه با ابزار تولید سرمایه دار کار میکند . برخلاف اوستاهاei که در مغازه های کوچک کار میکردند و با ابزار تولید خودشان محصول میساختند ، حالا کارگرها با ابزار تولیدی که سرمایه دار در کارخانه گذاشته کار میکنند .

۳ - بهمین دلیل محصول کار ، دیگر به تولید کنندگان تعلق ندارد ، یعنی اگر در گذشته اوستاها خودشان با ابزار تولید خودشان کار میکردند و کالا میساختند و محصول مال خودشان بود و اختیار دار آن بودند ، حالا دیگر کارگرها کار میکنند و با ابزار تولیدی که مال سرمایه دار است کار میکنند و محصولشان را هم سرمایه دار میگیرند و اختیارش دست اوست . کارش را کارگر میکند و نفعش را سرمایه دار

میبرد. هر چه تولید و ابزار تولید اجتماعی ترمیشوند، مالکیت ابزار تولید و اختیارداری محصول تولید شده خصوصی تر میشود.

خلاصه این مطالعات و نتیجه های که میشود گرفت اینست که در کشورهای سرمایه داری طبقه کارگر تولید میکند، زحمت میکشد، جان میکند ولی محصولش را سرمایه داران میدزدند و باو فقط مزد بخور و نمیری در مقابل جانی که کنده میدهند تا زنده بماندو بازهم برای آنها بتواند کار بکند. چرا؟ چون ابزار تولید دست سرمایه دار است. کالاها توسط کارگران ساخته میشوند ولی سرمایه داران آنها را میدزدند و سهم ناچیز و بخور و نمیری به کارگران میدهند.

پس برای اینکه بدانیم سرمایه داری چیست و چطور کارگران را استثمار میکند، باید تولید کالائی را بشناسیم:

۳- تولید کالائی در جامعه سرمایه داری

الف - کالا چیست و چه ارزشی دارد؟

همانطور که قبلاً "خواندیم، کالا همان محصولی است که بوسیله انسان تولید میشود و ساخته میشود منتهی برای معامله، برای فروش و نه برای مصرف شخصی. یعنی اگر یک نفر برای خودش یک جفت جوراب پشمی ببافد و بپوشد این آدم کالا درست نکرده است و محصول یعنی جوراب پشمی به کالا تبدیل نشده است. اما اگر همین آدم جوراب پشمی ای که بافته در خیابان بفروشد آنوقت دیگر این محصول برای مصرف شخصی خودش نیست بلکه با آن معامله کرده یعنی محصولش (جوراب) حلال دیگر فقط جوراب نیست بلکه یک کالا هم هست. این تعریفی است که برای کالا یعنی برای آن دسته از محصولات کار انسان که برای

معامله و فروش درست شده اند می‌کنیم، فرق تولید برای مصرف شخصی و تولید برای معامله و فروش بسیار مهم است و باعث تفاوت خیلی مهمی بین دو جامعه ایکه بصورت اولی یا دومی تولید می‌کنند وجود دارد: فرق بین جامعه فئودالی و سرمایه داری که در اولی تولید برای مصرف شخصی تولید کنندگان است (خود کفایتی) و در دومی یعنی جامعه سرمایه داری تولید کالائی است، این فرق را ما در فرق بین کالا و محصولات غیر کالائی می‌فهمیم. هر کالائی، یعنی هر محصولی که برای معامله ساخته می‌شود، دونوع ارزش دارد، یکی ارزش خصوصی و یکی ارزش عمومی. ارزش خصوصی را ارزش مصرف هم می‌گویند.

ارزش مصرف:

هر چیز قابل استفاده ای که بدرد انسان بخورد، یک ارزش مصرف دارد. این ارزش و بدرد خوری، طبیعت این چیز است. مثلاً گندم و جو که ارزش مصرف دارند و بدرد می‌خورند، از آنها برای سیر کردن شکم استفاده می‌کنیم. خیلی چیزهایی که انسان درست نکرده هم ارزش مصرف دارند یعنی از آنها استفاده می‌کنیم مثلاً "هو" و "آفتاب" که خیلی مهم هستند و بدون آنها نمی‌شود زندگی کرد. پس مثلاً "گندم، ذرت، هوا، آفتاب، ماهی، میز، اتومبیل، همه چیزهای مفیدی هستند، بدرد می‌خورند و ارزش مصرفی دارند. این ارزش خصوصی آنهاست یعنی هوا یک خاصیت دارد، آفتاب خاصیت دیگری، ماهی را می‌شود خورد، روی میز می‌توان چیز گذاشت و اتومبیل هم به انسان سواری میدهد و با آن می‌شود به اینطرف و آنطرف رفت. پس هر کدام از این چیزها دارای فایده بخصوصی است، برای همین هم

ارزش بخصوص خودش را دارد. خیلی چیزها ممکن است کاری نمیخورند. سنگریزه های بیابان فایده بخصوصی ندارند و برای همین هم ارزش مصرفی ندارند. پس هر چیز که انسان میسازد یعنی محصول کارش بهتر است چیز قابل استفاده ای باشد، ارزش مصرف داشته باشد والا کارش بهدر رفته است.

اما بین چیزهای مفیدی که انسان درست نکرده است یعنی ارزش های مصرفی که محصول کار آدم نیستند (مثل آفتاب و هوا) و چیزهای مفیدی که انسان درست میکند (مثل میز و اتومبیل و گندم و جوز راعتنی) یک فرق هست، این فرق اینست که محصولات کار انسان بشرط آنکه چیزهای مفیدی باشند، یعنی ارزش مصرف داشته باشند، یک ارزش عمومی هم دارند.

ارزش عمومی:

بین هوا و پیراهن چه فرقی است؟ هر کدام یکی از احتیاجات انسان را برآورده میکنند. بدون هوا انسان خفه میشود، بدون پیراهن هم در زمستان هلاک میشود. هر دو چیزهای مفیدی هستند. هر دو ارزش مصرف معینی دارند. پس چه فرق مهمی بین آنها هست؟ این فرق که یکی محصول کار انسان است (پیراهن) و دیگری محصول کار انسان نیست (هوا). برای یکی زحمت کشیده شده است و برای دیگری انسان زحمت نکشیده است. زحمتی که انسان برای درست کردن یک چیز میکشد، به آن چیز ارزش عمومی میدهد، ارزشی که در اثر زحمت بدان چیز داده شده است. سبب جنگلی و سبب درختهای باغ، اگرچه هر دو چیزهای مفیدی هستند و باندازه و مثل همدیگر بدرد

آدم میخورند و شکم را سیر میکنند، ولی سیب درختهای باغ علاوه بر ارزش مصرفی که مثل سیب جنگلی دارد، یک ارزش عمومی هم دارد. این ارزش عمومی را زحمتی که با غبان برای کاشتن و موازنی درختها کشیده به این سیب‌های درختهای باغ میدهد. پس میشود گفت چیزهایی که ارزش مصرف دارند و محصول کار انسان هستند ارزش عمومی هم دارند. حالا فرض کنیم با غبان سیب‌های این درخت را خودو زن و بچه اش استفاده کنند، از این، مربا، و خورش و سرکه بسازند و باین صورت این سیب‌ها را خودشان بخورند. یعنی از ارزش مصرف سیب‌ها استفاده نکنند. در این صورت ارزش عمومی سیب‌ها، یعنی ارزشی که بعلت زحمت با غبان به سیب‌ها داده شده، خودش را به شکل ارزش مصرف در آورده است. یعنی فایده زحمتی که با غبان کشیده (ارزش عمومی سیب‌ها) فقط این بوده که سیب‌های بهتر و بزرگ‌تری از سیب‌ها جنگلی در باغ خودشان، یعنی بغل دست خودشان بعمل آورده یعنی ارزش عمومی سیب‌ها به ارزش مصرف آنها اضافه شده است و همین و بس، ارزش عمومی کار دیگری نکرده است.

حالا فرض کنیم با غبان سیب‌های این درخت را بکند و بمیدان ببرد و بفروشد و بجایش پول یا مثلاً "یک من برنج بگیرد. البته این سیب‌ها هنوز هم ارزش مصرف دارند والا هیچ دیوانه‌ای آنها را نمیخرید و یا با یک من برنج عوض نمیکرد. این سیب‌ها ارزش عمومی دارند چون با غبان پای آنها زحمت کشیده و برای همین است که میخواهد در عوض آنها چیزی یا مقدار پولی مساوی با ارزش سیب‌ها بگیرد. دیگر ارزش مصرف سیب‌ها برای با غبان مهم نیست برای او ارزش عمومی سیب‌ها مهم است، یعنی زحمتی که کشیده و عمری که تلف کرده است. او میخواهد سیب‌ها را با چیزی عوض کند که برای

آنهم لااقل همینقدر زحمت کشیده شده باشد، کار شده باشد، یعنی ارزش عمومی مساوی داشته باشد. البته این چیز باید قابل استفاده باشد یعنی ارزش مصرف داشته باشد. آن ارزش مصرفی که با غبان آن احتیاج دارد.

پس، این ارزش عمومی دو محصول است که اگر مساوی باشند میتوان آنها را با هم عوض کرد. یعنی میشود گفت که محصولاتی که برای مبادله و فروش تولید میشوند، یعنی کالاهای وقتی با هم عوض میشوند که مقدار ارزش عمومی آن برابر باشد. سیبها یک درخت با غبان، ارزش عمومی مساوی یک من برنج را دارد، یعنی برای عمل آوردن سیبها باندازه عمل آوردن یک من برنج بوسیله برنجکار زحمت کشیده شده است. در این حالت، (یعنی وقتی با غبان سیب ها را می فروشد، نه اینکه خودش مصرف کند)، ارزش عمومی سیبها، ارزش عمومی این کالا، نه تنها ارزش مصرف معینی به این کالا داده است (تنها زحمتی که کشیده شده باعث بعمل آمدن سیبها خوبی از درختها شده است) بلکه ارزش عمومی این کالا میتواند برای صاحب ارزش مصرف دیگری بجای سیب بیاورد، (برنج بجای سیب) . این خاصیت ارزش عمومی موقعی معلوم میشود که با غبان بخواهد سیبها را بفروشد یا معامله کند برای همین استکه به ارزش عمومی یک کالا میگویند ارزش مبادله. یعنی ارزش عمومی که بوقت مبادله ظاهر میشود.

کالا:

حالا که میدانیم کالا محصولی است که برای فروش و مبادله

تولید میشود، میتوان گفت کالا چیزیست که:
اولاً" - ارزش مصرف معینی دارد. (یعنی بدرد کار معینی
بخورد مثل میز و گندم، پارچه، سیمان، تیرآهن و غیره).
ثانیاً" - ارزش مبادله دارد. (یعنی با کالای هم ارزش خود
مبادله میشود) .

ثالثاً" - محصول زحمت انسان است .

می بینیم که در میان کالاهای ارزش مصرفهای مختلفی دارند
و ارزش‌های مبادله شان هم باهم فرق میکند، یک خاصیت مشترک وجود
دارد اینکه همه، محصول زحمت انسان هستند . همین زحمت انسان
است که به محصول کار او ارزش مصرف معینی داده است، و همین
زحمت انسان است که بوقت مبادله این محصول به این کالا ارزش
داده است . پس می بینیم که این زحمت انسان، کار کارگر و دیگر
زحمتکشان است که بوجود آورده کالاهای ارزش آنهاست . به یک
کلام، زحمت جوهر ثروت، ارزش دهنده به فعالیت انسانهاست
ثروت اجتماع محصول زحمت کشان آن جامعه است . سرمایه داران
و کسانیکه از تصدق سر آنها کاسی میکنند، همه جیره خورها و
مجیزگویان آنها هستنداما این حقایق را ارائه نشان میدهند . اینها کماز
گفتن حقیقت میترسند، و میترسند کس دیگری بگوید، وزحمتکشان
و توده های مردم را باین حقایق آگاه کند، مزخرفات زیادی در مورد
ثرثوت جامعه میگویند . سازمان امنیت و فیدان تیر و زندان و شکنجه
کاوه میسازند، شهربانی و ارشاد این مردم می اندازند کتابهای خوب را
بنام کمونیستی بودن آتش میزند که مبادله از حمتکشان این چیزها را بداند،
مبادله از جمع شوندوکاری بکنند . درکشور ما هم همینطور است . به لطف
زحمت کارگران نفت این طلای سیاه از زیر خاک بیرون می آید، به لطف زحمت

زحمت‌همه کارگران معادن بنادر، راه‌آهن، کوره‌ها کارخانه‌های نورد و ذوب آهن و غیره نفت و مس و آهن و آهک و آجر و سیمان و اینجور چیزها بdst می‌آید. از تصدق سرکارگران پارچه‌بافی‌ها، دخانیات، ماشین‌سازی‌ها، نخ‌رسی‌ها، و تمام کارخانه‌های دیگر، محصولات دیگر بوجود می‌آید. از نیروی کار، از زحمت‌همه کارگران و زحمتکشان دیگر در دهات در شهرها و در جاده‌ها، بقیه محصولات کار جامعه بdst می‌آید. از نتیجه فعالیت‌همه زحمتکشان است که ثروت جامعه ما بdst می‌آید. از صرف نیروی کار ما کارگران و زحمت‌همه زحمتکشان است که جامعه ساخته شده است. آنوقت سرمایه داران و وزارت کار بما می‌گویند: «محصولات کارخانه نتیجه» زحمت مشترک کارگران و کارفرما است «که باید بین ما و سرمایه داران تفاهم و درستی باشد. هر کدام سهم خودمان را بگیریم. سازمان امنیت و وزارت کار هم می‌گویند سندیکاهای اعتراف و مخالفت با سرمایه دارها و دولت آنها نیست بلکه جای دوستی و گفتگو است. دولت می‌گوید.. «ثروت جامعه نتیجه کوشش دولت تحت رهبری‌های فلان آقا است ». واقعیت آنست که فقر و فلاکت کارگران و زحمتکشان است که نتیجه کوشش دولت و وزارت کار و سازمان امنیت او و زورگوئی استبداد، جنایتکاری و وطن‌فروشی سرمایه‌داران وابسته و کارگرکشوفک و فامیل و تخم و ترکه مفترخور آنهاست. اینکه آنها محصول ثروت جامعه، محصول نیروی کارگران، محصول زحمتکشان را غصب می‌کنند، میان خود تقسیم می‌کنند، خرج جشن و خوشگذرانی و ساختن کاخ و مسافرت و فسق و فجور خودشان می‌کنند، خرج سازمان امنیت و شهربانی و توب تفنگ می‌کنند، بخاطر اینست که کارگران متعدد نیستند. ما اتحادیه‌های واقعی مخفی خودمان را نداریم، حزب راهنما و رهبر طبقه خود را نداریم، از بقیه

زحمتکشان جدائیم، آنها هم مثل ما نهادهای واقعی خودشان را
دارند و نه کسی که راه و چاه را نشانشان بدهد.

تا موقعیکه ما بدون اتحادیه، بدون تشکیلات و برنامه، جدا از
زحمتکشان دیگر، خودمان در هر کارخانه و کارگاه سروصدائی می‌کنیم
و دست و پائی میزnim و بعضی وقتها اضافه حقوق چندرغازی می‌کیریم،
اوپاع به همین صورت می‌ماند. آنوقت باز هم وزارت کار و دولت و
دربار فاسد که میدان را خالی می‌بینند، به چرندگوئی ها و گول زدن
مردم مشغول می‌مانند. دائم بهم نان قرض میدهند، دولت از سرمایه دار
تعزیف می‌کند، سرمایه دار از دولت، هردو از سازمان امنیت تشرک می‌کنند و
آنرا بجان کارگر و دهقان می‌اندازند. سرمایه داران خارجی برای
دولت کف میزند و شریکهای ایرانیشان دست رهبرکشور را می‌بندند و دولت
و هم سرمایه دارهای خارجی و شریکهایشان را که همکار خودش هم
هستند تشویق می‌کند. فئودالهای درباری که همدست همه‌شان هستند،
برای همه شان به و چه می‌گویند. و ما کارگران همچنان جان
می‌کنیم، ثروت می‌سازیم ولی در فقر و فلاکت زندگی می‌کنیم. گرسنه
و مریض بدون هیچ آینده‌ای و اطمینانی کار می‌کنیم. دائم تهدید ماز
می‌کنند، اخراجمان می‌کنند، مزدمان را بالا می‌کشند، صدایمان هم که
در بباید فحشمان میدهند، کتمان میزند تحریرمان می‌کنند و به
کلوله مان می‌بندند. چرا؟ چون ما متسلک نیستیم، چون ماجدا جدا
هستیم. ما ضعیفیم. اتحادیه‌های واقعی خودمان را نداریم، حزب
طبقه خودمان را نداریم. بقیه زحمتکشان همدستان نیستند. حکومت
از سرمایه دارهای بزرگ و فئودالهای شریک سرمایه دارهای خارجی
است تشکیل شده. دولت، دولت آنهاست. دارو دسته سرمایه داران و
مرتجلین حق نفس کشیدن را از همه گرفته است.

ب - زحمت و انواع آن:

دیدیم که زحمت، یعنی نیروئی که انسان پای ساختن محصولی تلف میکند، عمری که صرف ساختن چیزی میکند، عرق جبین و زور بازوری کارگران و بقیه زحمتکشان است که فدای تولید میشود. این زحمت آن چیزیست که به کالاهای محصول کارما، ثروت و ارزش میدهد. ولی دیدیم که ارزش کالاها خودش به دو قسم است، ارزش خصوصی یا ارزش مصرف، و ارزش عمومی کالا یا ارزش مبادله. پس زحمت هم که جوهر این دو نوع ارزش است، خود به دو نوع وجوددارد. یکی زحمتی که انسان میکشد که ارزش مصرفی را بوجود بیاورد، یعنی زحمتی که محصول مفیدی میسازد. این زحمت مفید یا کار مفید است. ولی بعلاوه، همین زحمتی که انسان کشیده، مهم نیست که چه چیز مفیدی ساخته است، یک زحمتی است که ارزش عمومی کالا یعنی ارزش مبادله بوجود آورده است، یعنی زحمتی عمومی است زحمتی است اجتماعی. مثلاً "ماهیگیری" که در روز ۱۵ ماهی میگیرد و خیاطی که در روز یکدست لباس میدوزد وقتی اجناس خود را برای مبادله به بازار میآورند، کالاهای خود را با ارزش‌های مصرف مختلف (ماهی برای سیر کردن شکم و لباس برای پوشاندن بدن) میفروشند. نوع زحمتی که ماهیگیری کشیده از نوع زحمتی که خیاط کشیده متفاوت است، یکی ماهیگیری کرده و دیگری خیاطی ولی زحمتی که هر دو کشیده‌اند، در عین حال حالتی عمومی دارد که دیگر به نوع مخصوص ماهیگیری یا خیاطی مربوط نیست. خیاط با زحمتی که کشیده، بوسیله فروش محصول زحمتش (یعنی لباس) میتواند حاصل زحمتهای دیگر (مثل ماهی، پنیر، نان، گوشت) را بخرد. پس زحمت او خاصیت عمومی هم دارد.

او وقتی در یک اجتماع تولید کنندگان کالا کار می‌کند، کارش خاصیت عمومی و اجتماعی دارد، از نظر جامعه معتبر است و بجاиш حاصل زحمات دیگر را میدهدن. پس تولید کنندگان یک جامعه تولید کالائی برای تولید محصولات خودشان، یعنی کالاهای کار اجتماعی می‌کنند. یعنی در هر کالائی مقداری کار اجتماعی نهفته است که اگر در کالای دیگر همین مقدار کار اجتماعی نهفته باشد این دو کالا با هم عوض می‌شوند، هم ارزش و هم قیمت می‌شوند. پس ارزش کالاهای را مقدار کار اجتماعی که در آن وجود دارد معلوم می‌کند. اجتماع بعد از مدتی که تولید کالائی در آن زیاد می‌شود با تجربه می‌فهمد که در هر چیز چقدر کار اجتماعی است و برای همین مقداری معین از یک کالا را با مقدار معین کالای دیگر عوض می‌کند. مثلاً "اگر در بازار دو عدد ماهی با یک کت هم قیمت است یا خیاط و ماهیگیر حاضرند این دورا باهم عوض کنند، این نشان میدهد که مقدار مساوی کار اجتماعی در دو عدد ماهی و یک کت موجود است. حال نه ماهیگیر این را میداند و نه خیاط ولی با تجربه و در زندگی فهمیده اند که دو عدد ماهی هم ارزش یک کت است. البته اگر یک ماهیگیر چند روزی بدشانسی بیاورد و نصف سابق ماهی بگیرد کسی نمی‌آید بگوید تو خیلی زحمت کشیدی کار زیادی کردی پس باید مثل سابق پول بگیری یا قیمت ماهی هایت دو برابر بشود، کسی نمی‌گوید همانقدر که سابق زحمت می‌کشیدی حالا هم کشیده‌ای بنا بر این محصولت دو برابر می‌ارزد، خیر! در یک جامعه سرمایه داری تولید کالائی، به کسی از این دلسوزیها نمی‌کنند، ولی اگر مثلاً "در ریائی که همه ماهیگیرها از آن ماهی می‌گیرند ماهی اش کم بشود و یا در فصل

زمستان ماهی کم گرفته بشود، آنوقت چون این کم بودن محصول و زحمت زیادتری که در هر ماهی موجود است از طرف همه ماهیگیرها گفته میشود و اجتماع هم به تجربه اینرا فهمیده، آنوقت قیمت ماهی هم بالا میرود یعنی ارزش آن بیشتر میشود. پس ارزش کارهار امقدار کار یا زحمت اجتماعی موجود در آن معلوم میکند. این مقدار کار بوسیله اندازه گرفتن مدتی که کار طول کشیده است معلوم میشود. پس کالاهایی که در آنها مدت‌های مساوی کار اجتماعی موجود است، ارزش‌های مبادله مساوی دارند.

حالا ممکن است بگوئیم اگر ارزش یک کالا با مدت زمان کار اجتماعی که در آن موجود است اندازه گرفته میشود، پس آدم هر چقدر تنبل تر باشد و ساختن یک محصول را بیشتر طول بدهد ارزش محصولش بیشتر میشود، ولی اینطور نیست. برای ساختن هر کالایی مدتی کار اجتماعی لازم است که در شرایط عادی مقدار متوسط مهارت و تندکار کردن تولید کننده مقدار معینی است و کالاهای روی این حساب باهم مبادله میشوند و هر تولید کننده ای که ساختن کالا را بیش از این طول بدهد در قیمتی که در بازار برای کالایش میگیرد فرقی نمیکند. هر کالایی هم که مدت زمان کار اجتماعی لازم برای ساختن آن کوتاه تر باشد قیمت آن کمتر میشود. یعنی مثلاً "محصولات یک کارخانه که حاصل کارگرانست و بصورت کالا در بازار فروش میروند، قیمت معینی دارد که بسته به مدت کار اجتماعی لازم برای تولید آنهاست، یعنی مدت زمانیکه کارگران با سرعتی که کار میکنند و مهارتی که دارند برای ساختن این محصولات لازم دارند. حال سرمایه دار که دلش میخواهد کالاهای ارزانتری به بازار ببرد تا مشتری بیشتری پیدا کند و از رقبای خودش جلو بزند و بیشتر پول در بیاورد،

برای ارزان کردن قیمت کالاهایش چند راه دارد.

۱ - مزد کارگرها را کمتر کند. این کاری هست که همه سرمایه دارها تا آنجا که بتوانند میکنند و کرده اند. چون هرچه خرج تولید کمتر بشود، قیمت محصولات هم کمتر میشود. ولی این کم کردن مزدها هم حدی دارد چون بالاخره باید کارگر زنده بماند تا بتواند نیروی کار خود را بفروشد. در ضمن کارگرها با اتحاد و همکاری باهم اعتراض و اعتراض میکنند و نمیگذارند که حقوقشان از حداقل لازم هم پائین‌تر برود. با این حال سرمایه داران تا آنجا که میتوانند دستمزدها را پائین نگاه میدارند.

۲ - سرعت و مهارت کارگرانرا بیشتر کنند و آنها را قادر به کار تندتر و مواظبت بیشتر از کالاهای بکنند که کمتر خراب بشود. و باین صورت مدت زمان کار اجتماعی لازم برای تولید را کمتر کنند و تولید را بیشتر تا هم جنس بیشتر و هم ارزان‌تر به بازار بدهند. این با زوری که سرمایه دار در حالت قبلی میگوید فرقی ندارد. چون کارگر در مدت روز نیروی کار بیشتری را از دست میدهد و جان بیشتری میکند و میدانیم که کارگر نیروی کار خودش را میفروشد و نه کارش را، برای همین کارگر روزانه نیروی کار بیشتری از دست داده است (چون بهتر و تندتر کار کرده) ولی همان مزد سابق را گرفته. اما چون همان مدت سابق (یعنی روزی ۱۵ - ۱۲ ساعت) را کار کرده و همان حقوق سابق را گرفته بنظرش فرقی نمیرسد. پس اینکار گول زننده‌تر است و سرمایه دارها این کار را بیشتر می‌پسندند. برای همین است که در بعضی کارخانه‌ها کلاس‌های آموزشی برای کارگران بازکرده‌اند تا آنها را ماهرتر بکنند و به آنها یاد بدهند که چطور تندتر کار بکنند. یا اینکه در بعضی کارخانه‌ها ماشینهای جدید‌تر و تندتر می‌خرند و کارگر

هم مجبور میشود تندتر کار بکند . وزارت کار که خدمتگزار سرمایه- دارهاست در رادیو و تلویزیون همیشه پردازه به کارگرانه نصیحت میکند که تندتر و بهتر کار بکنند و مواظبت بیشتری از کالاهای ماشینها بکنند . یا اینکه بدستور سرمایه داران و دولت طرفدار سرمایه داران بزرگ که خودش هم سرمایه دار بزرگی است ، کلاسهای آموزشی مثل " صندوق کارآموزی " درست میکنند و قانون میگذراند که همه کارگرانیکه در کارخانه‌های بزرگ کار میگیرند باید با اجازه‌این " صندوق کارآموزی " باشد و قبل از اینجا کواهینامه گرفته باشند . تا بهتر بر سرمایه- دارها بهره‌برسانند وجیب او را پرکنند . (این صندوق و قانون سال ۱۳۵۰ تصویب شده و ادعا میشود که تا حال حدود ۲۱/۰۰۰ نفر را کارآموزی کرده است) سرمایه دارها و وزارت کار ضد کارگر و دولت و همه مفتخرها و زورگوها خوب میدانند که با مجبور کردن ما به تندتر کار کردن و بهتر کار کردن مدت زمان کار اجتماعی لازم برای تولید کالاها کمتر میشود و در نتیجه کالای بیشتر و ارزان تر درست میشود یعنی نیروی کار بیشتر از ما میگیرند ولی همان مزد سابق را بما میدهند چون ظاهرا " همان ۱۵ یا ۱۲ ساعت سابق را در روز کار میکنیم - و یا اینکه دلمان را بعنوان کارگر ماهرخوش کنند و چند قران هم در ماه بیشتر بدهند که صدای مان در نیاید ولی ما میدانیم که ما نیروی کارمان را میفروشیم و حالا که تندتر کار میکنیم نیروی کار بیشتر فروخته ایم و همه نیروی کارمان که تنها دارائی ماست و فقط تاموقعیکه سرپا هستیم بدرزد میخورد ، با ارزشتر شده است . پس ما بیشتر استثمار میشویم ، به اصطلاح بهره دهی مان بیشتر میشود ، مارا بیشتر میدوشند . ببینید دکتر گلبرور مدیر عامل " صندوق کارآموزی " در مورد هدف این صندوق چه میگوید :

„ صندوق کارآموزی میکوشد که با تربیت کارگران ماهر یا تکمیل آموخته های کارگران آنها را با تخصص بیشتر آماده خدمتگزاری به صنایع ایران کند و کارگرانیکه باین ترتیب تخصص پیدا میکنند صاحب ارزش اجتماعی بیشتری میشوند و نیاز جامعه و بویژه کارفرما بوجود آنها اجتناب ناپذیر میشود ” در نتیجه پیشرفت مهارت و بهره دهنده کارگران ، کالاهای تولیدی از نظر مرغوبیت و بهای تعامل شده ، قابلیت عرضه بیشتری در داخل و خارج کشور پیدا میکنند ” (مجله « کارگران » نیمه دوم خرداد ۵۳)

علاوه وزارت کار دولت دستمزدها را روی حساب درجه مهارت و تندکار کردن تعیین میکند تا بتواند دستمزد کارگرهای غیر ماهر و معمولی را پائین بیاورد . برای همین ” طرح طبقه بندی مشاغل ” را تصویب کرده و میخواهد اجرا کند تا بین کارگرهای ماهر و غیر ماهر ، سابقه دار و تازه وارد دودستگی بیاندازد . هم استثمار بیشتر بکندو هم تفرقه بیاندازد . پس نباید به هیچ وجه گول کلکهای سرمایه داران و وزارت کار را خورد . هر چه بعلت ماشین های جدیدتر یا کار تندتر و بهتر ، تولید بیشتر میشود ، لاقل بهمان اندازه هم باید برای همه کارگران کارخانه ، بدون تبعیض گذاشت و جدائی انداختن بین کارگاه های مختلف ، تقاضای اضافه دستمزد کرد . اتحادیه های واقعی که لازم داریم و اطلاعاتی که احتیاج داریم برای یک چنین کارهاییست – برای مقاومت در مقابل زورگوئی ها و تجاوز ها و حقه بازیهای سرمایه – دارها و وزارت کار است . برای آنست که بتوانیم سندیکاهای خودمان را دور از چشم آنها و دور از دست سازمان امنیت داشته باشیم ، تا همه کارگران کارخانه ها و کارگاه ها را به ضد آنها همدست و متعدد کنیم .

سئوالات:

- ۱- ارزش مصرف چیست و آیا همیشه محصول زحمت انسان است؟
  - ۲- ارزش عمومی چیست؟ و چه چیز آنرا بوجود میآورد؟
  - ۳- فرق ارزش عمومی کالاهای محصول برای مصرف شخصی چیست؟
  - ۴- ارزش عمومی و مبادله چه موقع یکی و چه موقع دو چیز مختلف است؟
  - ۵- چرا فقط کار را بایست جوهر ثروت بخش دانست؟
  - ۶- دو نوع زحمت (کار مفید و کار اجتماعی) چه فرقی باهم دارند؟
  - ۷- ارزش کالا را چه چیز تعیین میکند؟
  - ۸- سرمایه داران چطور از این قانون به ضد کارگران استفاده میکنند؟
  - ۹- این حقه های سرمایه دارها و وزارت کار ضد کارگری آنها، مثل « صندوق کارآموزی » و « طرح طبقه بندی مشاغل » برای چیست؟
  - ۱۰- چطور میتوان در مقابل تجاوزها و حقه های سرمایه دارها و وزارت کار مقاومت کرد؟
-

۴- موزیکری کالا در جامعه تولید کالائی:

در جزوه دیگری که درباره دستمزدها و حقمهای که سرمایه داران بکمک وزارت کار و دولت به کارگران میزند مطالعه کردیم، دیدیم که چطور دستمزدهای پانزده‌ی یکبار یا ماهانه ایکه کارگران از سرمایه داران میگیرند روابط استثماری سرمایه داری را در خودش قایم کرده است. ظاهرش خیلی کوچک زنده است. خیلی ها حتی میگویند که اگر سرمایه داران فقط کمی بیشتر، باندازه زندگی بهتری به کارگران بدهند حقشان را داده اند. سازمان امنیت و وزارت کار هم در سندیکاهای قلابیشان دائم از همکاری و مشورت کارگر و سرمایه دار حرف میزنند. کارگرانرا موظف به منون بودن از سرمایه دار و دولت و حکومت میکنند که بعماکارداده اند. همه اینها میگویند کارگر در مقابل کاری که میکند حقش را میگیرد میگویند سهم سرمایه دار و سهم کارگر هر کدام حساب جدای خودش را دارد. ولی دیدیم که مزد ها چطور روابط استثماری را پنهان میکنند، چطور محصول کارخانه نتیجه هزحمت کارگرانست و سهم سرمایه دار دزدی ایست که از کارگران میکند.

حالا میخواهیم بدانیم که تولید کالائی که اساس جامعه سرمایه داریست و شیوه ایست که جو اعم سرمایه داری با آن صورت تولید میکند چگونه قیافه واقعی و زشت سرمایه داری را میپوشاند. چگونه دلایل دروغی فقر و فلاکت کارگران و دیگر زحمتکشان را قایم میکند و بجای آن دلایل دروغی، نشان میدهد که چگونه مسبب اصلی تمام بد بختیها و رنج و محنتی که اکثریت تولیدکننده جامعه میکشد، سرمایه داریست ولی تولید کالائی طوری است که سرمایه دارها و دولت طرفدار آن و همه کسانی که مجیزش را میگویند، گناهها را گردن چیزهای دیگر

میاندازند و همیشه خود طبقه کارگر و بقیه زحمتکشان را باعث ناراحتی و فساد و فقر خودشان میدانند. قبله " دیدیم که اشکال اساسی که در جوامع سرمایه داری وجود دارند اینها هستند :

۱ - تولید اجتماعی است و محصول اجتماعی توسط گروههای بزرگ کارگران تهیه میشود ولی عده محدودی مفتخر و زورگوی سرمایه دار محصول را غصب میکنند .

۲ - تولید اجتماعی است و وسائل تولید : اجتماعی یعنی وسائل تولید گروهها و دسته های کارگران است ، ولی مالکیت ابزار تولید خصوصی است . یعنی یک مشت دزد گردن کلفت به پشتیبانی دولت و توب و تفنگش ، ماشینها و دستگاهها و کارخانه امال خودشان کرده اند . موزیکری کالا در جامعه تولید کالائی و چشم بندی که در تولید کالائی بوسیله سرمایه داران انجام میشود ، تبلیغات و مزخرفاتی که بوسیله جیره خواران و کلاهبردارهای خودشان بین کارگران و بقیه مردم زحمتکش میکنند ، و رشوه ای که برای بعضی تحصیلکرده ها و آخوندها میدهند ، همه میخواهند این دو اشکال اساسی جوامع سرمایه داری را قایم کنند و غصب محصول بوسیله سرمایه دار و مالکیت ابزار تولید بوسیله او را موجه و طبیعی جلوه بدھند .

واقعیت در جامعه سرمایه داری چیست ؟ ارزش کار را چه چیز تعیین میکند ؟ دیدیم که مدت زمان کار اجتماعی لازم برای تولید آن .

دو کالا چه وقت باهم مبادله میشوند ؟

وقتی ارزش های مبادله مساوی داشته باشند یعنی وقتی مدت کار اجتماعی لازم برای تولید هر دو مساوی باشد .

پس بوجود آورنده ارزش کالاهای چه کسانی هستند ؟
کسانی که کار اجتماعی لازم را برای تولید آنها میکنند ، یعنی

کارگران و بقیه زحمتکشان تولید کننده.

پس مبادله کالاها یعنی چه؟

یعنی محصول کار عده ای از کارگران و زحمتکشان با محصول
کار عده ای دیگر از کارگران و بقیه زحمتکشان تولید کننده، مبادله
میشود.

اگر حکومت دست کارگران و دیگر زحمتکشان تولید کننده بود
چه میکردند؟

باهم همکاری میکردند، کار را بین خود برای آسایش و احتیاجاتی
که داشتند، برای زندگی راحت تر همکانی تقسیم میکردند، می دیدند
چه چیز احتیاج دارند و آنها را تولید میکردند، نیروی کار اجتماعی
لازم برای تولید آنها را معلوم میکردند و بهر کس باندازه کار اجتماعی
که کرده از محصول کل اجتماع میدادند و از هر کس هم همانقدر که
در قوه و توان اوست و باعث ناراحتی جسمانی اش نشود کار انتظار
داشتند و جبرانش را بقیه میکردند.

ولی در جامعه سرمایه داری که حکومت سرمایه داران برقرار
است و روابط استثماری سرمایه داری وجود دارد و دولت، دولت
آنهاست و تولید، تولید کالا برای سود و منفعت سرمایه دارهاست
وضع طور دیگریست، سرمایه داری بكمک رمز و اصطلاحی که در تولید
کالائی و موزیگری که در کالا است، تمام حقایق بالا را عوضی نشان
میدهد.

مودیگری کالا در چیست؟

الف - کالا، ارزش کالا

"قبلما" در بخش ارزش کالاها خواندیم که ارزش عمومی محصولات فقط وقتی واقعاً معلوم میشود که این محصولات برای فروش یا معامله با پول یا محصولات دیگر مبادله میشوند. کار اجتماعی هم که برای وجود آوردن این ارزش عمومی شده هیمنطور است. یعنی کاری که برای تولید یک محصول بکاررفته فقط وقتی این محصول کالا میشود، که معامله شود، است که کاریست اجتماعی و نه فقط کاری مفید. مثلاً "یک خیاط که با کار مفید خیاطی خود یک کت میدوزد، یک ارزش مصرف بوجود میآورد. اگر کت را خودش بپوشد، کاری که کرده و ارزشی که بوجود آورده همان کار مفید و ارزش مصرف یک کت است است و وسلام. خیاطی کرده که تنفس را بپوشاند، همین و بس. اگر همین خیاط کتنی که میدوزد بفروشد و با آن چیزهایی که احتیاج دارد بخرد، یعنی محصول کارش را مثل یک کالا بفروشد و یا با جنسهای دیگر معامله کند، آنوقت دیگر نمیشود گفت که خیاطی کرده که تنفس را بپوشاند، باید گفت که خیاطی کرده که چیزهایی که احتیاج دارد بخرد. اگر یک نانوا هم با نانی که میپزد همین کار را بکند آنوقت نمیشود گفت که نان پخته تا شکمش را سیر کند، نان پخته که چیزهایی که احتیاج دارد بخرد. پس آن خیاط و این نانوا، درست است کم یکی خیاطی کرده و یکی نانوایی ولی هر دو کار کرده اند برای آنکه چیزهایی که میخواهند داشته باشند. برای همین است که کارشان عمومی یا اجتماعی است نه خصوصی و برای مصرف خودشان، ارزش عمومی برای مبادله یا ارزش مبادله ساخته اند. پس خاصیت اجتماعی

کار، (عمومی بودن کار که ربطی به نوع معین آن ندارد) فقط موقع مبادله کردن محصولات کار یعنی کالاهای است که معنی پیدا میکند. فقط موقعیکه نانوا و خیاط محصولات خودشانرا (نان و کت) مثل کالا میفروشند و یا با محصولات دیگر بازار معامله میکنند است که دیگر مهم نیست نانوا نانوایی کرده و خیاط، خیاطی . مهم اینست که هر دو کار کرده اند (برای همین این کار عمومی و اجتماعی است) و توانسته اند کالاهای دیگر مورد احتیاجشانرا بخرند . پس مبادله محصولات کار (با بول یا محصولات دیگر) به کار خصوصیت اجتماعی میدهد . قبل از خواندیم که دو کالا چون مقدار معینی کار اجتماعی در آنها هست (یعنی زحمت متساوی برای مثلاً " یک کیلو نان و یک سیر چای کشیده شده است) با هم عوض میشوند (یک کیلو نان و یک سیر چای عوض میشود یا هم قیمت است) . خلاصه مطلب این میشود که اتفاقی که موقع مبادله دو کالا میافتد اینست :

- ۱- زحمتی که برای ساختن آنها کشیده شده خصوصیت کار اجتماعی میگیرد .
- ۲- مقدار زحمت برای ساختن فلانقدر از این کالا (یک کیلونان) و فلانقدر از آن یکی کالا (یک سیر چای) برابر میشود .
- ۳- آنوقت یک کیلو نان با یک سیر چای معامله میشود . (و یا با بول یک کیلو نان میشود یک سیر چای خرید) .
این حساب و کتاب و قانون معامله است .

اما مردم موقع خرید و فروش نمیآینند اول بگویند کار ما خصوصیت اجتماعی گرفته، بعد مقدار زحمتی که برای ساختن این کالا و آن

کالا کشیده شده حساب کنند، و آنوقت مقدار معینی از آنرا با مقدار معینی از این عوض کنند و یا هم قیمت بدانند. نه، مردم اینکار را نمیکنند. اجتماع به تجربه ارزش مبادله هر کالا را معلوم کرده و در بازار هم قیمت هر کالائی معلوم است، اینکار آنقدر "جّداندر جّد" "انجام شده که اصلا". کسی فکر اینکه زوی چه حساب و کتابی مقدار معینی از کالاهای باهم معامله میشوند و یا هم قیمتند، نمیافتد. حتی خودما نا قبل از مطالعه مان اینرا نمیدانستیم کسی هم اصلاً "نمیداند در یک کالا چقدر کار اجتماعی وجود دارد و چقدر برای آن زحمت کشیده شده. برای همین استکه بنظر میآید ارزش یک کالا را کالای دیگر معلوم میکند و نه مقدار کار اجتماعی در آن، نه اینکه چقدر برایش زحمت کشیده شده است.

"مثلاً" همه فکر میکنند که ارزش و قیمت یک جفت کفش و دو کیسه سیمان یکی است چون "هر دو به یک اندازه بدرد میخورند" "یا اینکه "مردم برای هر دو یک اندازه بیشتر پول نمیدهند" ، یا اینکه "کسی که میخواهد کفش بخرد همانقدر یک جفت کفش برایش مهم است که کسی که میخواهد ساختمان بسازد برایش دو کیسه سیمان" ولی بهر حال همه میدانند که یک جفت کفش باندازه دو کیسه سیمان میارزد. یعنی ارزش یک کالا (یک جفت کفش) بوسیله کالای دیگر (سیمان) معلوم میشود. برای همین استکه میگوئیم کالا موذی است. ارزش بخاطر این استکه برایش زحمت کشیده شده یعنی مقدار معینی کار اجتماعی در آن وجود دارد، اما بنظر میرسد که چون اینقدر بدرد میخورد و یا کسی برایش اینقدر بیشتر نمیدهد است که فلانقدر میارزد. موذیگری، اصلی در تولید کالائیست. در نوع تولیدی که مردم جدا جدا تولید میکنند بدون آنکه خودشان بدانند کارشان خصوصیت

اجتماعی میگیرد. برای همین در تولید کالائی کالا مثل یک پرده جلوی چشم همه را میگیرد. همه کالا را میبینند ولی نمیدانند روی چه حسابی وکتابی آنقدر میارزد. نه کسی میداند که کار اجتماعی موجود در کالاهای ارزشان را معلوم میکند و نهایرا که چقدر کار اجتماعی در آنها هست. برای همین ارزش یک کالا را کالای دیگر معلوم میکند. هیچ چاره‌ای جز اینکه بگویند یک جفت‌کفش باندازه دو کیسه سیمان میارزد نیست.

حال ممکنست بگوئیم خوب، باشد، بگذار همه فکر کنند که یک کالا چون اینقدر بدرد میخورد و یا برایش اینقدر بیشتر پول نمی‌دهند است که فلانقدر ارزش یا قیمت دارد. بگذار کالا موذی باشد و تولید کالائی موذیگری کند. چه فرق دارد؟ بهر حال کالاهای هم ارزش مبادله میشوند. تازه اگر ارزش کالاهای و مقدار کار اجتماعی موجود در آنها معلوم میشد و اول کار اجتماعی لازم در دو کالا اندازه گرفته میشد و بعد ارزش‌های مساوی باهم معامله میشدند، تازه آنوقت هم مثل حالا کالاهای با ارزش مساوی باهم معامله میشدند!... البته این صحیح است که تازه آنوقت هم اگر دولت؛ دولت سرمایه دارها بود و ابزار تولید مال سرمایه دارها، طبقه کارگر استثمار میشد، و خلاصه اوضاع یک جامعه سرمایه داری فرقی نمیگرد. آنوقت مهم نبود ارزش چطور حساب میشود. منتهی این یکی از دلایل مهمی است که در جوامع سرمایه‌داری، دولت، دولت سرمایه دارهاست، و طبقه کارگر این چیزها را نمیدانند تا گول تبلیغات و مزخرفات سرمایه دارها و دولتشان را بخورد. اگر طبقه کارگر اینها را بداند متعدد و متشكل میشود، نقش مهم خودش را در تولید ثروت اجتماع میفهمد و حق و توانائی خود را در داشتن دولت و حکومت خودش تشخیص میدهد. موذیگری تولید

کالائی و کالا و تبلیفات و مزخرفاتیکه سرمایه داران و دولت آنها بخورد طبقه کارگر و همه مردم زحمتکش داده است ما را گولمیزند. ببینیم چطور این کار میشود :

اولا" - اگر ارزش هر کala بوسیله کالاهای دیگر معلوم میشود و این معامله هم روی این حساب باشد که یکی باندازه دیگری بدرد میخورد و کسی بیشتر از این برایشان پول نمیدهد و یا حاضر به معامله جور دیگر نیست ، و روی این حساب باشد که دو کالا هم قیمتند و یا با هم عوض میشوند، پس مزدی که کارگر میگیرد چیست؟ یعنی پولی که کارگر میتواند با آن یکماه زندگی کند چیست؟ مگر نهاینکه به هر کارگر هر ماه مقداری کala داده میشود (مقداری غذا ، لباس ، استفاده از چهار دیواری خانه و غیره) یعنی باندازه ارزش مقدار معینی ازاینها، پول نمیدهد؟ پس این مقدار کala در مقابل ارزش کدام کala داده شده است؟ ارزش مبادله مزد با چه چیز عوض میشود و چه چیز را فراهم میکند؟ کارگر چه چیز داشته که با این مقدار کala عوض کرده است؟ کارگر که همیشه کار میکند، پس لابد کار او کالائیست که داده و حتما" مزدی که گرفته کالائیست که گرفته است! پس ارزش یکی مساوی ارزش دیگریست، یکی باندازه دیگری بدرد میخورد. یعنی کار کارگر باندازه مزدش بدرد میخورد. کسی بیشتر از این برای کار او پول نمیدهد. کار او باندازه مزدش میارزد، پس سرمایه دار هم مثل هر کس دیگر با کارگر معامله میکند، پس این غلط است که سرمایه دار محصول زحمت کارگرانرا تصاحب میکند پس این غلط است که کارگر استثمار میشود، پس این غلط است که مزد فقط بخش ناچیزی از ارزشی است که کارگر تولید کرده، اینها همه غلط‌اند، یعنی این صحیح است که سرمایه دار کالای کارگر را گرفته و ارزش آن را هم داده

(مزد) . کالاهای دیگر را هم مصرف کرده (ابزار تولید خودش را) و کالاهای جدیدی (محصولات کارخانه) بوجود آورده و البته حق دارد هر کاری میخواهد با آنها بکند و اختیاردار آنهاست . ولی ما میدانیم که این دروغ و مزخرف است این چیزیست که سرمایه داران میگویند ، این همانست که در کشور مسرمایه داران و طرفدارانشان میگویند تا طبقه کارگر را گول بزنند و زحمتکشان دیگر را هم فریب بدھند . تا بتوانند بقیه مردم را طرفدار خودشان بکنند ، تا بقیه مردم حرف کارگر و زحمتکش را قبول نکنند تا بقیه مردم (دانشجوها و محصل ها و کاسب و غیره) را از طبقه کارگر جدا کنند . این همان چیزیست که وزارت کار و دولت میگویند . مگر وزارت کار نمیگوید کارگران باید در سندیکاهای مطابق میل دولت و وزارت کار بیایند تا با سرمایه دار و کارفرما معامله بکنند ؟ مگر تمام حرف وزارت کار و دولت حقه باز و موذی این نیست که کارگر حق خودش را میگیرد ، بهمان اندازه که کالایش یعنی کارشناسی دارد پول میگیرد و همین هائی را که دارد برایش کافیست ؟ باید منتظر رحم و کرم دولت باشد و دائم او را دعا کند و به دست بوسی وزیر و درباریهای دزد و بی شرف که مثل زالو خون کارگر و بقیه زحمتکشان را میکشند و چاق میشوند بروند ؟ تا اینها تصدق سربچه هایشان به کارگرها و عده بدھند و از کیسه خلیفه (یعنی از ثروتی که کارگران و بقیه زحمتکشان تولید کرده اند) مقداری بینشتر بدولت و وزارت کار بدھد تا وزیرها و مدیر کل های خوک صفت همه را یکجا بالا بکشند ؟ مگر همه حرف وزارت کار و کارفرما این نیست که کارگر و کارفرما باید باهم عادلانه معامله کنند ؟ همانطور که معامله کننده کالاهای دیگر باید با انصاف باشد ؟

اگر ما موذیگری تولید کالائی و کالا را ندانیم گول اینها را میخوریم و خیال میکنیم که کار ما هم کالاست که با کالای دیگر عوض میشود، خیال میکنیم ما هم به همان اندازه که کالاهابرد میخورد بول میگیریم و یا بهمان اندازه که کارمان میارزد کالاهای دیگر مزد میگیریم. پس آنوقت سندیکاهای قلابی را قبول میکنیم، از درست کردن اتحادیه های واقعی مخفی خودمان غافل میشویم، هوشیاری خودمان را در ساختن اتحادیه هایمان و حزبمان، در اتحادمان با دیگر زحمتکشان در از بین بردن حکومت سرمایه داران و فئودالهای درباری کم میکنیم.

"ثانیا" – اگر ارزش کالاهای دیگر تعیین میکند و نه زحمتی که برای آنها کشیده شده است؛ پس هر کس که کالای بیشتری برای فروش و معامله دارد میتواند کالاهای دیگر را بخرد و از خدمات و نعمات جامعه استفاده کند. یعنی آن کسی هر چه میخواهد بدست میآورد که کالای بیشتری دارد و نه کسی که زحمت کشیده است. پس سرمایه دار که کالاهای ساخت کارگرانرا دارد همه چیز بدست میآورد و کیف و خوشگذرانی میکند، اتومبیل سواری میخورد، چند تا خانه و باغ و کاخ میخورد، لباسهای گرانقیمت میپوشد و زن و بچه اش را در ناز و نعمت نگاه میدارد، به مسافت میرود، هر وقت خود یا زن و بچه اش مریض شدند یک اطاق دربست در بیمارستانهای خصوصی میگیرد و یا اگر خواست برای معالجه آنها را بخارج میفرستد و بهترین غذاها و دواها را مصرف میکند. چرا؟ چون ارزش کالاهای را ظاهرانه کالاهای دیگر معلوم میکنند نه زحمتی که برایشان کشیده شده، چون کالاهایی که کارگران ساخته اند غصب کرده، چون سهم هر کس از لباس و خوراک و خانه و دوا و تفریح روی حساب اینست که چقدر

کالا دارد و نه اینکه چقدر زحمت کشیده . برای همین است که کارگری که ظاهرا " بجای کالایش (کار) کالای هم ارزش آن را (مزد) گرفته ، باید با همان حقوق ناچیز خود بسازد ، شکم خود و زن و بچه اش گرسنه باشد ، لباسها یشان پاره و وصله دار ، در آلونکها و اطاقهای کوچک و پیزوری زندگی کند و عزمش را یا در راه کارخانه و یا در کارخانه تلف کند . رنگ دوا و دکتر را نبیند و یا اگر از فرط مرض و ناراحتی نتوانست کار کند دکتر و دوای قلابی حواله اش بدھند ، و این اوضاعی که همه هر روزه میکشیم و می دانیم را قبول کند . چرا ؟ چون در تولید کالائی روی حساب اینکه هر کس چقدر کالا دستش است از نعمات و زحمات جامعه استفاده میبرد و کارگر که محصول کارش توسط سرمایه دار دزدیده شده از نعمات جامعه وزحمات متقابل دیگران بی بهره میماند و تنها باندازه ناچیز و بخور و نمیری برای زنده ماندن و کار کردن برای دولت و سرمایه دار از آنها استفاده میکند ولی سرمایه داران ، فئودالهای درباری ، زورگویان و مفتاخوان دولت و دربار و عامل سرمایه داران خارجی با غصب محصولات کارگران از تمام نعمات و زحمات جامعه استفاده میکنند و خرج شهربانی و زاندار مری و سازمان امنیت برای ادامه فرمانروائی وزورگوئی خودشان میکنند .

ثالثا " – اگر قرار باشد که کالا ارزشها را تعیین کند نتیجه ماش این میشود که هر کس کالا دارد ارزشها دیگر را بدست می آورد و آقائی میکند ، پس هر کسی ابزار تولید کالاها را یعنی کارخانه ها ، ماشینها ، دستگاهها و زمینها را داشته باشد بر جامعه حکومت میکند ، یعنی سرمایه دارها که ابزار تولید را دارند بر جامعه حکومت میکنند ، فئودالهایی که بیشتر زمینها را دارند . جامعه حکومت

میکنند، دولت، اینها میشود، انسانهایی که این کالاها را تولید میکنند همراه به بی اهمیتی ای که به زحمتی که در کالا وجود دارد میدهند، فراموش میشوند. کارگران که تولید کننده این کالا هستند چون کالاهایشان غصب میشود، چون ابزار تولیدندارند در وضع فلاکت باز زیر حکومت سرمایه داران و مالکین میمانند، از ما و بقیه زحمتکشان در زیر باطوم شهربانی و زندانهای سازمان امنیت زهر چشم گرفته میشود. باید منتظر رحمت و مروت این بیشرفهای مفتخار باشیم، باید منتظر تصدق سر قاتلهای بی مروت باشیم تا دری به تخته بخورد و وزارت مسخره بیمه‌های اجتماعی یک درمانگاه فکستنی بی دکتر و دوا درست کند تا جلوی آن ساعتها صف بکشیم و قرص و شربت عوضی از دکتر ندیده بگیریم. باید منتظر مزخرفات و بدرحم آمدنهای دولتی هاوفک و فامیل و تخم و ترکه کارگرکش آنها باشیم تا وزارت کار و سازمان امنیت سندیکای دلخواهش را بسازد و کارگران را بامید اینکه چیزی میرسد سر بدواند. باید منتظر الطاف سرمایه داران و کارفرماهای استثمارگر مت加وز باشیم تا سالی چند سالی یکبار چندر غازی با اسم پاداشی و مزايا و «سودویژه» بگیریم، باید شاهد مرگ تدریجی و زندگی فلاکت باز زن و بچه خود و بقیه کارگران باشیم و خوشگذرانیها و خرجهای دولت و دربار را تحمل کنیم. چرا؟ چون ابزار تولید در اختیار مان نیست، محصول مان غصب میشود، چون تولید کالائیست و تولید کالاها، موذی و گول زننده هستند.

پس می‌بینیم که فرق بین تعیین ارزش کالاها بوسیله مقدار کار اجتماعی در آنها، مقدار زحمت در آنها، خیلی با تعیین ارزش کالاها بوسیله کالاهای دیگر فرق میکند. اگرچه ممکنست در هر صورت

دو کالا باهم معامله بشوند ولی روابط تولید کنندگان و صاحبان ابزار تولید (سرمایه داران ، فئودال‌ها ، دولت ، درباریهای فئودال و سرمایه دار) در تولید کالائی ، روابطی است استثماری . این روابط با مذکوری این نوع تولید و مذکو بودن کالا روپوشی می‌شود درست مثل مزدها که روپوش روابط استثماری سرمایه‌داری بودند . طبقه‌کارگر باید برای از بین بردن هرگونه استثمار کوشش کند .

با از بین بردن مالکیت خصوصی برابر تولید ، جامعه آیده‌آل خود و بهشت زحمتکشان را بسازد . جامعه ایکه در آن نه از تولید برای خرید و فروش و سود بردن شخصی خبری هست و نه از استثمار انسان بوسیله انسان .

سئوال:

۱ - موقع مبادله دو کالا اگرچه مبادله کنندگان نمیدانند ، ولی چه اتفاقی می‌افتد ؟

۲ - چطور در تولید کالائی ارزش یک کالا را با کالاهای دیگر حساب می‌کنند ؟

۳ - چرا فهمیدن فرق بین تعیین ارزش بوسیله تعیین مقدار کار اجتماعی در آن و یا بوسیله کالای دیگر ، مهم است ؟

۴ - چطور مذکوری تولید کالائی و کالا ، مزد را کاری‌هم ارزش کار کارگران نشان میدهد و غصب محصولات کارکارگران توسط سرمایه دار را قایم می‌کند ؟

۵ - چطور مذکوری تولید کالائی و کالا ، کارگران را از زحمات و نعمات جامعه محروم می‌کند و چطور استثمار طبقه کارگر مالکیت خصوصی سرمایه داران را طبیعی جلوه میدهد ؟

خلاصه کتاب

با مطالعه این جزوه می فهمیم که چطور تولید کالائی کم کم در جامعه فئودالی شروع و بر تولید سر بسته و خود کفایتی فئودالیسم پیروز شد. دیدیم که همراه آن طبقه جدید سرمایه دار و طبقه کارگر بوجود آمد. طبقه سرمایه دار برای بیشتر کردن و توسعه تولید کالائی و برای بوجود آوردن روابط دلخواه خود، کارگرانرا بامید آزادی و شرایط بهتر و رعیتها را بامید زمین، بر ضد حکومت فئودالها و دولتشان شوراندو بزور، حکومت و دولت خود را بوجود آورد و دشمن شماره یک کارگران شد. در جوامع سرمایه داری کنونی تمام این اتفاقات افتاد.

در کشور خودمان، می بینیم که باقیمانده های تولید سر بسته و

خود کفایتی فئودالی همراه با روابط آن (ارباب ور عیتی) در خیلی از دهات هنوز مثل سابق است . در بعضی از دهات کمزینهات تقسیم شده اند فئودالها هنوز مقداری از زمینها را دارند . این زمینها بهترین زمینهای دهات است . زمینهای هم که به دهقانان رسیده بیشترشان کوچک و کمتر از مقدار لازم است . اکثر دهقانان صاحب زمین نان خود را به زحمت درمی آورند و با وجود قرض و قسط زمین ، پاکیر زمین شده اند و مجبور به کار در شهرها هم هستند . دولت بجای اربابهای سابق آمده ، رمق دهقانان را میگیرد . فقط عدد خیلی کمی از دهقانان بیشتر از احتیاج خود محصول بدست میآورند و مثل کالا آنرا میفروشنند و دستشان به دهنشان میرسد . دهقانانی که زمینهای کوچک دارند و دخلشان هم به خرجشان نمیرسد فقط در جاهایی که محصول دیگری جز خوراک خودشان میکارند است که مجبور به فروش محصول هستند و تولید کالا میکنند (مثل پنبه کاریها ، توتون ، چای ، چغندر ، صیفی کاریها) . در شهرها و شهرستانها کارخانه های دولتی ، کارخانه های سرمایه دارهای خارجی و شریکهای ایرانیشان ، و کارخانه های سرمایه دارهای ایرانی محل استثمار کارگران است . امثال همین صاحب کارخانه ها در کارگاهها و کارخانه های کوچک و بزرگ ، طبقه کارگر را در شهر و یا در مزارع دولتی و خصوصی بزرگ در ده استثمار میکند . کارگران و بقیه زحمتکشان در شهرها و دهات از روابط سرمایه داری و بقایای روابط فئودالی رنج میبرند . روابط سرمایه داری که بوسیله سرمایه دارهای داخلی و خارجی خصوصی و دولت سرمایه دار رواج داده میشود ، روابط فئودالی که بوسیله دولت در مؤسسات کشاورزی در دهات ، بوسیله اربابها و در باریهای فئودال حفظ میشود ، روابط استثماری هستند که کارگران ، دهقانان ،

کسبه و همه زحمتکشان شهر و ده را به زنجیر میکشد. حکومت، حکومت سرمایه‌دارهای خارجی و شریکهای ایرانی‌شان، حکومت سرمایه‌دارهای بزرگ ایرانی، اربابهای گردن کلفت و فئودالهای درباری و شریک خارجی - هاست. تولید کالائی؛ یعنی تولید برای عرضه به بازار، برای فروش کالاهای مهمترین نوع تولید در کشور ما شده است. موذیگری تولید کالائی باعث گول خوردن مردم و به نفع سرمایه دارانست.

بهترین جامعه برای طبقه کارگر، جامعه‌ایست که ارزش محصولات بوسیله کار اجتماعی موجود در آن معلوم شود و سهم هر کس از نعمات و زحمات جامعه باندازه مقدار کار اجتماعی که میکند باشد؛ برای همین، طبقه کارگر باید مالکیت خصوصی بر ابزار تولید و غصب محصول بوسیله مشتی مفتخار و زورگو را از بین ببرد و همراه آینها تولید کالائی را به تولید مشترک محصولات مورد احتیاج همه مردم زحمتکش تبدیل کند. جامعه ایکه در آن ابزار تولید متعلق به عموم افراد زحمتکش است. جامعه ایکه در آن دولت، دولت کارگران و دیگر زحمت کشان است، حکومت؛ حکومت آنهاست. جامعه ایکه در آن برنامه تولید و مقدار کار اجتماعی برای تولید محصولات روی حساب احتیاجی که تولید کنندگان، یعنی کارگران و دیگر زحمتکشان دارند تعیین میشود. این چنین جامعه‌ای را جامعه سوسياليستی میگويند. جامعه آزادی کارگران و دیگر زحمتکشان، جامعه‌ای مانند جامعه کشورهای آلبانی، گره شمالی، ویتنام، جامعه‌ای که مدت ۴۵ سال در شوروی، همسایه شمالی ما وجود داشت و این کشور را به کشور آزادی زحمت کشان به کشور کارگران و دهقانان تبدیل کرده بود، کشوری که اميد و افتخار همه کارگران همه کشورها بود. کشور کمک به کارگران و همه زحمتکشان همه کشورها بود، کشوری که به انقلاب ما، به وحدت ما

کمکهای خیلی مهم و زیادی کرد. افسوس که در شوروی، تغییری که در سیاست حزب طبقه کارگری کارگران بعد از استالین رهبر بزرگ کارگران و همه زحمتکشان شوروی، اتفاق افتاد رهبری حزب بدست عده‌ای افتاد که از ایدئولوژی کارگران یعنی (مارکسیسم – لینینیسم) منحرف شدند که در اصطلاح به آینه‌ها «تجدیدنظر طلبان»^۱ (رویزیونیستها) می‌گویند. برای همین باید مواطن ظاهر فریبند اینجور احزاب که رهبران آنها به منافع ما پشت کرده‌اند و همچنین طرفدارانشان (مثل حزب توده) بود، و باید رفقای دیگر کارگرمان را هم به ظاهر و حرفهای گول زننده آنها بخصوص حزب توده آکاه کرد.

در مملکت ما از اوضاع فعلی تا جامعه سوسیالیستی که نهضت کارگران و همه زحمتکشان است کارهای زیادی باید کرد. باید جکومت و دولت سرمایه دارهای خارجی و شریکهای ایرانیشان، فئودالها و سرمایه دارهای درباری را از بین برد. تمام طبقه و کسانی که از حکومت این طبقه و زورگوئی دولت جانشان به لب رسیده در این کار به طبقه

۱- رویزیونیسم یک سیستم فکری است که از چند اصل محدود و مشخص درست نشده بلکه، نتیجه رشد و بقدرت رسیدن عناصر ضد کارگری می‌باشد. در شوروی بعد از استالین، دارو دسته خروش چف بقدرت رسیدند و از بعضی از اصول عام مارکسیسم – لینینیسم (علم رهائی کارگران) تخطی کردند.

مثلاً "اعتقاد به امکان" گذار مسالمت آمیز "از سرمایه داری به سوسیالیسم و "راه رشد غیر سرمایه داری" از انحرافات عمدۀ آنها می‌باشد که مسلمان "نائیرات متقابل در برنامه ریزی اقتصادی و سیاستهای خارجی و داخلی دارد.

در کشور توده‌ای چین پس از مرگ رفیق مائو دارو دسته تنگ - شیائو پینگ و هواکوئونگ قدرت را در دست گرفته و عناصر کارگری و صادق حزب کمونیست را تصفیه کردند.
نظریه رویزیونیستی "سه جهان" مشهور می‌باشد.

کارگر کمک میکنند، طبقه کارگر برای اینکه زحمتکشان و همه کسانیکه با او همراهی میکنند با خود همدست کند قبل از هر چیز باید خودش را مرتب و منظم و متشکل و متعدد کند. باید اتحادیه های واقعی کارگران هر کارخانه و هر رشته تولیدی بوسیله کارگران آگاهتر و به کمک کارگران کارکشته و با تجربه که حرفشان میان کارگران تاء ثیر میگذارد درست بشود، باید کارگران آگاهتر برنامه برای همه اتحادیه برپیزند و بفکر درست کردن حزب رزمnde کارگران (حزب کمونیست) برای سراسر ایران باشند. حزبی انقلابی که هدفش سردستگی مبارزات طبقه کارگر و متعدد و متشکل کردن بقیه زحمتکشان باشد، تا بتواند:

"ولا" — مردم را از دست سرمایه دارهای خارجی که در مملکت ما کارخانه و تجارت خانه و کارگاههای بزرگ راه می اندازند و با شریکهایشان دولت را تابع خودشان کرده اند و به دولت زورگوها و مفتخرهایی که مال آنها و شریکهای ایرانیشان، مال اربابهای گردن کلفت و درباریهای فاسد و نوکر خارجی است اسلحه و توب و تفنگ میدهد، خلاص کند. این سرمایه دارهای خارجی که دولت و دربار بدون دستور آنها آب هم نمیخورد و همه سرمایه دارهای بزرگ و همه شریکها و همه اربابها و فئودالهای درباری و غیر درباری زیر سایه آنها و با اسلحه و معلمین و افسرهای آنها زحمتکشان را استثمار میکند و حق نفس کشیدن به مردم نمیدهد، دشمن کارگران و بقیه زحمتکشان و همه مردم هستند.

"ثانیا" — تکلیف دهقانان و رعیتها را با دولت و اربابها و فئودالهای درباری و گردن کلفت بیکسره کند و زمین کافی و لازم را به همه کسانیکه روی زمین زحمت میکشند بدهد.

برای انجام این کارها باید بفکر از بین بردن دولت و دربار که مانع اصلی برای انجام هر دو تا وظیفه‌ای که گفتیم هستند، باشیم.

بدون سرنگون کردن این دستگاه زورگو و ضحاک سرمایه داری هیچ کدام از این کارها را نمی شود کرد . باید توجه کنیم که با رفتن شاه کارهادرست نشده ما باید تمام این رژیم را که یک رژیم سرمایه داری وابسته به سرمایه داران بزرگ خارجی می باشد سرنگون کنیم با ایدآمریکائیها را هم اخراج کنیم . اینکار وحدت و هم دست بودن همه کارگرها یعنی طبقه کارگر را می خواهد تا بتوانند بقیه زحمتکشان را هم با خود همدست کنند . برای همین ، طبقه کارگر تشکیلات اتحادیه ای و حزبی اش را احتیاج دارد . ما به اینها احتیاج داریم تا بتوانیم با دیگر زحمتکشان هم متعدد شویم تا بتوانیم برای همیشه خودمان را از شرروابط استثماری خلاص کنیم . وحدت و تشکیلات ما را از دولت و حکومت طبقه ارتقای قویتر می کند و آنوقت میتوانیم با زور با تفنگ جواب آن هارا بدھیم .

پایان